ลุงเสริมตอบปัญหาหญ้าปากคอก

□ *เสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์*

ถาม ข้อ ๑. ลุงเสริมครับ ผมขอถามจริง ๆ เถอะครับว่า อะไรที่ทำให้ลุงเสริมถึงกับต้องสละเวลาว่างอันมีค่าซึ่งพอจะใช้หาความสุขทางโลกๆ ได้ ไปใช้เพื่อการปฏิบัติธรรม หรือว่า "โดนความรักหักอกชาย" เข้าให้แล้วล่ะ ?

ตอบ ความจริงเมื่อก่อนนี้ผมก็ยังไม่ค่อยจะได้สนใจในเรื่องธรรมะธัมโมมากมายนักหรอกครับ แต่มาเมื่อระยะประมาณสัก ๓-๔ ปีมานี้ผมมักจะถูกฝรั่งมังค่าที่สนใจในปรัชญาพุทธศาสนาซักถามเกี่ยวกับธรรมะอยู่บ่อย ๆ แต่ก็ไม่มีปัญญาจะตอบเรื่องธรรมะที่เป็นหลักสำคัญ ๆ ได้ จึงหาหนังสือธรรมะอ่านเปะ ๆ ปะ ๆ ไปพร้อมด้วยฝึกสมาธิเท่าที่พอจะทำได้ จนกระทั่งมาจับจุดได้ว่า ธรรมวิเศษอันเป็นหัวใจของพุทธศาสนานั้น แท้ที่จริงก็คือ "อริยสัจจสี่" นั่นเอง

ถาม ข้อ ๒. อริยสัจจสี่ก็เป็นเรื่องพื้น ๆ ที่เขาให้เด็กชั้นประถมเรียนกันเท่านั้นไม่ใช่หรือครับ ทำไมลุงเสริมจึงเกิดความประทับใจเอามากมาย ถึงกับทำให้ลุงเสริมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ๆ เพียงนี้ล่ะครับ ?

ตอบ ความจริงผมก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไร ลุงเสริมก็ยังคงเป็นลุงเสริมคนเก่านี้แหละ เพียงแต่สนใจปฏิบัติธรรมะมากขึ้นกว่าเดิมเท่านั้นเอง

ส่วนเรื่องอริยสัจจสี่ที่ว่านี้ ทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องพื้น ๆ แต่ก็เรียนกันไม่รู้จักจบเที่ยวละ ยิ่งเรียนก็ยิ่งรู้มาก และยิ่งปฏิบัติตามได้มากเพียงใดก็นับว่าได้เดินทางใกล้เข้าสู่พระนิพพานยิ่งขึ้นเพียงนั้น

อย่าว่าแต่เรื่องธรรมะเลย ดูแต่เรื่องที่คุณ ๆ เรียนมาทางโลกซิ ตัวอย่างเช่นเรื่องการคำนวณ บวก ลบ คูณ หาร ที่สอนกันมาตั้งแต่ชั้นประถม จนกระทั่งแตกหน่อแตกแขนงเป็น เลข พีชคณิต เรขาคณิต แคลคูลัส สถิติ และจนถึงขั้นการใช้เครื่องคำนวณจักรกล Computer หรือที่เรียกว่า "สมองกล" นั่นปะไร ก็ล้วนแต่พัฒนามาจากเรื่องพื้น ๆ บวก ลบ คูณ หารไม่ใช่หรือครับ ? แต่ละเอียดลึกซึ้งและยุ่งยากซับซ้อนยิ่งขึ้นไปอีกเท่านั้นเอง

ถาม ข้อ ๓ ยังงั้นคุณลุงเสริมก็คงใกล้จะสำเร็จแล้วซิ ?

ตอบ ถ้าคุณจะหมายถึงว่าผม "สำเร็จเป็นพระอรหันต์" แล้วก็ ผมก็ตอบได้ว่า ผมยังอยู่อีกนาน จนไม่ทราบว่าจะอยู่อีกสักกี่ร้อยกี่พันชาติจึงจะสำเร็จได้ เพราะการที่จะเป็นผู้สิ้นอาสวกิเลสแล้วสำเร็จเป็นพระอรหันต์ได้นั้น ไม่ใช่ของง่าย ๆ แต่ที่ผมเข้าวัดนี่ก็โดยเหตุที่ว่า หลังจากที่ได้ทราบถึงความสำคัญของอริยสัจจสี่ดังกล่าวแล้วนั้น ผมยังขาดความรู้เรื่องนี้อีกมากนัก จึงบ่ายหน้าเข้าไปทำความรู้จักกับสัจจธรรมนี้ เพื่อจะหาทางลดอาสวกิเลสของตนเองต่อไปตามสติกำลังเท่านั้นเองแหละครับ

ถาม ข้อ ๔ กิเลสนี่มันร้ายแรงนักหรือครับลุงเสริม ถึงได้ไปวิตกกังวลกับมันมากนัก ? เราอยู่บนโลกนี้ไม่เท่าไรก็ตาย ตายไปแล้วก็ไม่รู้ว่าจะไปไหน จะเกิดใหม่จริงหรือเปล่าก็ไม่มีใครรู้ได้ ฉนั้นผมว่าเราควรจะหาความสุขให้พอเสียก่อนที่ความตายจะมาถึงไม่ดีกว่าหรือ ? ผมว่าเพียงแต่ไม่ให้ผิดกฎหมายของบ้านเมืองหรือไม่สร้างความเดือดร้อนให้ใครเขาก็คงจะพอแล้ว

ตอบ มันไม่ใช่อย่างนั้นซิครับ พอยิ่งได้ศึกษาลึก ๆ ลงไปอีก ก็ยิ่งได้รู้—เห็นความจริงต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างมากมายอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนเลย และยิ่งเมื่อทดลองปฏิบัติธรรมสูงขึ้นต่อไปอีก ก็ยิ่งรู้สึกตนเองว่าภูมิปัญญาทางโลกที่ผมเคยได้ศึกษาเล่าเรียนมาจนถึงมหาวิทยาลัย ทั้งในและต่างประเทศนั้น ถ้าหากจะเทียบกับ "โลกุตตรปัญญา" ของพระอรหันต์เจ้าทั้งหลายแล้ว มันจะดูเพียงแค่ตาตุ่มมดง่ามเท่านั้นเอง

ถาม ข้อ ๕ โอ้โฮ! ยังงั้นเชียวหรือลุงเสริม!! ถ้าเช่นนั้นผมขอความกรุณาเล่าให้ละเอียดขึ้นกว่านี้อีกสักหน่อยจะได้ไหมครับ ?

ตอบ ได้ซิครับ ถ้าคุณสนใจจะรับฟัง คือว่าปัญญาทางโลก (โลกียปัญญา) ของปุถุชนทั่ว ๆ ไปจะสามารถรู้ได้เห็นได้ด้วยตามนุษย์ธรรมดาเท่านั้นเอง แม้จะอาศัยเครื่องมือที่ประดิษฐ์ขึ้นมาช่วยให้รู้—ให้เห็น แต่ขอบเขตความสามารถก็ยังนับว่าอยู่ในเกณฑ์ที่จำกัด ที่เห็นได้อย่างเด่นชัดก็คือความสามารถในทางโลกียนั้น ให้ความสว่างเกี่ยวกับความจริงของธรรมชาติได้น้อย แต่โลกุตตรปัญญาสามารถจะให้ความสว่างได้ทั้งทางโลกและทางธรรมมากทีเดียวครับ

ถาม ข้อ ๖. สมัยนี้เป็นยุคที่จรวดและยานอวกาศจะไปท่องเที่ยวยังดาวนพเคราะห์ต่างๆได้ ยิ่งกว่านั้น วิทยาการแผนใหม่ทุก ๆด้าน เป็นต้นว่า การแพทย์ ก็นับว่าเจริญก้าวหน้าไปมากแล้ว ลุงเสริมยังจะคิดว่าเรามีความสามารถน้อยอยู่อีกหรือ ?

ตอบ เมื่อเทียบกับธรรมะขั้นโลกุตตรแล้ว เรื่องที่คุณอ้างมานั้นเหมือนเด็กเล่นขายของ เป็นต้นว่ายานอวกาศอะพอลโล ๑๑ จะต้องใช้เวลาเดินทางไม่น้อยกว่า ๖๐ ชั่วโมงจึงจะถึงและลงบนดวงจันทร์ได้ และกว่าที่องค์การนาสาจะสามารถส่งคนไปได้นั้น ก็ต้องสิ้นค่าใช้จ่ายไปในราว ๒๕,๖๐๐ ล้านเหรียญอเมริกัน เฉพาะค่าใช้จ่ายของยานอวกาศอะพอลโล ๑๑ ก็ตกเป็นเงินถึง ๓๗๕ ล้านเหรียญอเมริกัน แต่ถ้าไปด้วยญาณพระธรรมกายก็จะใช้เวลาเพียงไม่เกิน ๑ นาที แถมยังไม่ต้องลงทุนอะไรเลย หรืออย่างเช่นเอ็กซเรย์ที่ฉายเป็นภาพในฟิล์ม ให้เห็นตับไตไส้พุงของคนหรือสัตว์ได้ก็สามารถช่วยให้เห็นแต่เพียงราง ๆ แต่ถ้าดูด้วยญาณพระธรรมกายก็จะได้เห็นตับไตไส้พุงชัดเจน เหมือนกับยืนดูเครื่องในหมูที่เขาแขวนไว้ขายตามตลาดงั้นแหละครับ

ถาม ข้อ ๗. มันจะเป็นไปได้หรือครับลุงเสริม ในเมื่อนักวิทยาศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ ของโลกเขาพยายามคิดค้นเรื่องอย่างที่ว่ามานี้ เป็นเวลาช้านานหลายชั่วอายุคนแล้ว ก็ยังไม่สำเร็จถึงขั้นนั้นเลยนี่ครับ ?

ตอบ เป็นไปได้คุณ **สิ่งที่เราหรือนักวิทยาศาสตร์ยังทำไม่ได้ ก็อย่าเพิ่งไปเหมาเอาว่าคนอื่นก็จะทำไม่ได้ด้วย หรือแม้แต่สิ่งที่เราว่าได้ศึกษาร่ำเรียนมาจนรอบรู้อย่างดีแล้ว ก็อย่าเพิ่งไปประมาทว่าจะไม่มีคนอื่นรู้ดียิ่งขึ้นไปกว่าตน**

ถาม ข้อ ๘. ก็ถูกของลุงเสริมครับ แต่ว่าถึงอย่างไรผมก็ยังไม่ปลงใจเชื่อในเรื่องเหล่านี้นักหรอก เหมือนอย่างเช่นเรื่องนรก—สวรรค์ วิญญาณหรือการเวียนว่ายตายเกิดก็อีกเหมือนกัน ในเมื่อยังไม่มีใครพิสูจน์ให้เห็นจริงจังได้ ก็เห็นจะเอามาเป็นหลักเกณฑ์ให้เชื่อถือได้ยากนะครับ

ตอบ ถูกของคุณแล้วครับ คนเราไม่ควรปลงใจเชื่อสิ่งใดง่าย ๆ ถ้าหากว่าตนยังไม่ได้เห็นหรือพิสูจน์ให้ประจักษ์ด้วยตนเองเสียก่อน อย่างนี้ตรงกับคำสอนของพระพุทธเจ้าเปี๊ยบเลย ดังจะเห็นได้จากคำสอนของพระองค์ (ตามที่ปรากฏอยู่ในพระสุตตันตปิฎก เล่ม ๒๐ หน้า ๓๔๑) ที่ไม่ให้เชื่อในทางที่อาจจะผิดพลาดได้ ๑๐ ประการ คือ อย่าถือโดยการฟังตามกันมา ๑ อย่าถือโดยการนำสืบ ๆ

กันมา ๑ อย่าถือโดยข่าวลือ ๑ อย่าถือโดยอ้างตำรา ๑ อย่าถือโดยนึกเดาเอา ๑ อย่าถือโดยคาดคะเน ๑ อย่าถือโดยตรึกตามอาการ ๑ อย่าถือโดยชอบว่าตรงกับความเห็นของตน ๑ อย่าถือโดยเห็นว่าผู้พูดควรเชื่อได้ ๑ และอย่าถือโดยนับถือว่าท่านผู้นี้เป็นครูของเรา ๑

ถาม ข้อ ๙. แล้วจะให้เชื่อถือโดยวิธีไหนละครับ ?

ตอบ ก็บอกเมื่อตะกี้แล้วไงว่า การจะเชื่ออะไรจะต้องมีการลงมือพิสูจน์ทดลองให้เห็นจริงด้วยตนเอง ไม่ใช่เชื่ออย่างงมงายยังไงล่ะ

ตอบ ข้อ ๑๐. จะมีวิธีการพิสูจน์ได้อย่างไรว่านรก—สวรรค์มีจริงหรือไม่ ?

ตอบ ความจริงในเรื่องนรก—สวรรค์นี้ สำหรับผู้ที่ปฏิบัติธรรมจนได้ธรรมกายแล้วจะเห็นว่าเป็นเรื่องหญ้าปากคอก เหมือนเราไปเชียงใหม่ ย่อมได้เห็นดอยสุเทพวันยังค่ำที่เป็นเช่นนี้เพราะการศึกษาอริยสัจจสี่นั้นเป็นการศึกษากฎเกณฑ์ทางธรรมชาติ ถึงเรื่องราวที่มีอยู่ในภพสาม และที่มีอยู่ในพระนิพพาน เมื่อเข้าใจอริยสัจจสี่ก็จะได้รู้—เห็นนรก—สวรรค์ด้วยตนเองเป็นผลพลอยได้ เหมือนเห็นดอยสุเทพที่เชียงใหม่ ฉนั้นจึงขอให้เข้าใจว่า เรื่องที่ควรศึกษาจริง ๆ นั้นก็คือ "อริยสัจจสี่" ส่วนเรื่องอื่น ๆ เป็นแต่เพียงเรื่องประกอบเท่านั้นเอง

ถาม ข้อ ๑๑. ลุงเสริมครับ ระเบียบวิธีการศึกษาค้นคว้าเพื่อพิสูจน์ความจริงในทางพุทธศาสนานี้น่ะ แตกต่างจากระเบียบวิธีการศึกษาทางโลกมากไหมครับ และพวกเรา ๆ นี่พอจะมีทางทดลองศึกษาและปฏิบัติให้เห็นผลได้บ้างไหมครับ ?

ตอบ ผมขอยืนยันได้เลยทีเดียวว่า ถ้าหากผู้ใดสนใจจะทดลองศึกษาและปฏิบัติธรรมจริง ๆ แล้ว เป็นอันมีทางที่จะได้บรรลุธรรมหรือได้ดวงตาเห็นธรรมด้วยกันทุกคน จะต่างกันอยู่แต่ช้าหรือเร็วเท่านั้น ส่วนระเบียบวิธีการศึกษา (Methodology) ในทางพุทธศาสนศาสตร์ก็เช่นกันกับในทางสาขาอื่น เป็นต้นว่าวิทยาศาสตร์แท้ (Pure Science) หรือสังคมศาสตร์ (Social Science) นั่นเอง กล่าวคือ

๑. **จะต้องกำหนดปัญหาที่จะทำการศึกษา (Formulation of Research Problems) เสียก่อน** สำหรับในทางพุทธศาสนา ปัญหาที่สำคัญอันนับเป็นหัวใจที่ควรจะศึกษาคือ "อริยสัจจสี่" นั่นเอง ดังนั้นปัญหาที่จะทำการศึกษาก็คือ

(๑) "ทุกข์" นั้นคืออย่างไร

(๒) อะไรเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ หรือที่เรียกว่า "สมุทัย"

(๓) สภาวะของความดับทุกข์หรือที่เรียกว่า "นิโรธ" นั้นเป็นอย่างไร

(๔) วิธีที่จะปฏิบัติเพื่อระงับทุกข์ หรือ "มรรค" มีอย่างไรบ้าง

๒. **จะต้องวางแผนการศึกษา (Research Design) ซึ่ง** อย่างน้อยก็จะต้องกำหนด

ก. วัตถุประสงค์ และขอบเขตของการศึกษา (Purpose / Scope of Study) ในทางพุทธศาสนาก็อาจจะจำกัดวัตถุประสงค์และขอบเขตแห่งการศึกษาว่า

— เพื่อศึกษาความจริงตามธรรมชาติในตัวเรา

— เพื่อ **ให้รู้แจ้งแทงตลอด** ในอริยสัจจสี่

— เพื่อปฏิบัติธรรม (ด้วยตนเอง)

— เพื่อให้หลุดพ้นอาสวกิเลสบรรลุมรรคผลนิพพาน

ข. จำกัดความหมายของคำหรือเรื่องที่จะทำการศึกษาให้ชัด (Definition of Concept) สำหรับคำ หรือเรื่องต่าง ๆ ในทางพุทธศาสนาที่สำคัญ ๆ มีปรากฏอยู่ในหนังสืออ้างอิงที่ควรอ่านข้างท้ายนี้แล้ว

ค. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์และรายงาน (collection of Data for Analysis and Report) การศึกษาค้นคว้าศาสตร์แขนงใด ๆ ก็ตาม ผู้ศึกษาจะได้รับผลสมบูรณ์ถูกต้องสมเหตุผลเพียงใด อย่างน้อยย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

๑. คุณสมบัติส่วนตัวโดยทั่ว ๆ ไปของผู้ที่จะศึกษา ได้แก่ ฉันทะ—ความพอใจหรือสนใจในเรื่องที่จะทำการศึกษาหนึ่ง วิริยะ— ความพากเพียรที่จะศึกษาให้สำเร็จหนึ่ง จิตตะ— ความเอาใจจดจ่อในเรื่องที่กำลังศึกษาหนึ่ง และ วิมังสา— ความพิจารณาไตร่ตรองในเหตุและผลของเรื่องที่ทำการศึกษาและวิธีการที่ใช้ในการศึกษาอีกหนึ่ง เฉพาะอย่างยิ่ง คุณสมบัติประการสุดท้ายนี้ย่อมขึ้นอยู่ที่ภูมิปัญญาของแต่ละบุคคลที่ค่อย ๆ เจริญงอกงามขึ้นจากการทดลองพิสูจน์เฉพาะแขนงวิชานั้น ๆ ด้วยตนเอง และได้ยิน—ได้ฟัง (รวมทั้งการอ่าน) จากประสพการณ์ของผู้อื่นในแขนงวิชาเดียวกันนี้

๒. อุปกรณ์ ใช้เพื่อช่วยการศึกษาค้นคว้าหาความจริง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในแขนงวิชาวิทยาศาสตร์แท้ สังคมศาสตร์ หรือพุทธศาสนศาสตร์ ผู้ศึกษาที่มีอุปกรณ์อันมีประสิทธิ-

ภาพพร้อมมูล ย่อมได้เปรียบผู้ที่ขาดอุปกรณ์ดังกล่าว ตัวอย่างเช่นมีผู้เคยพยายามจะพิสูจน์ว่า วิญญาณมีจริงหรือไม่ โดยการใช้เทปบันทึกเสียงและอุปกรณ์ถ่ายรูป คอยบันทึกเสียงและภาพวิญญาณของคนที่เพิ่งตายใหม่ๆ หรือตามสถานที่ ๆ เล่าลือกันว่ามีผีดุ ย่อมจะได้ข้อมูลอันไม่ถูกต้อง และเป็นเหตุให้ผลสรุปในเรื่องที่ว่าวิญญาณมีจริงหรือไม่ แตกต่าง จากผลสรุปของผู้เจริญสมาธิหรือผู้มีฌานสมาบัติ เพราะเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าหาความจริงมีประสิทธิภาพแตกต่างกัน กล่าวคือ เทปบันทึกเสียงและเครื่องอุปกรณ์ถ่ายรูปมีความสามารถแต่เพียงบันทึกคลื่นเสียงหรือภาพอันเป็นสิ่งหยาบกว่าวิญญาณ จึงอาจทำให้ได้ผลลัพธ์ไม่ตรงตามความที่เป็นอยู่จริง ตรงกันข้ามกับผู้เจริญสมาธิหรือมีฌานสมาบัติซึ่งสามารถกระทำจิตให้ละเอียดเท่ากับนาม – รูปของวิญญาณ ก็ย่อมจะมีทางได้พบความจริงที่ว่าวิญญาณมีจริงหรือไม่ ดังนี้เป็นต้น

ในทางพุทธศาสนา สมาธิ จึงเป็นอุปกรณ์สำคัญประการหนึ่ง ที่จะช่วยไขปัญหาหรือสิ่งลี้ลับทางธรรมชาติอันละเอียดลึกซึ้ง เกินกว่าที่บุคคลจะพึงรู้เห็นได้ด้วยหู—ตา ธรรมดาของมนุษย์ หรือเครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นใช้ ฉะนั้นผู้มีสมาธิสูงจึงย่อมได้เปรียบผู้ที่มีสมาธิต่ำกว่าเป็นธรรมดา หรือผู้ที่มีฌานสมาบัติแก่กล้า ย่อมมีโอกาสที่จะรู้—เห็น สิ่งที่ละเอียดลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไป มากกว่าผู้ที่มีฌานสมาบัติแต่เพียงอ่อน ๆ หรือขั้นต้น

๓. วิธีการศึกษา การเลือกใช้วิธีที่ถูกต้องเหมาะสมกับเรื่องหรือปัญหาที่จะต้องศึกษาค้นคว้าก็เป็นปัจจัยอันสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง ที่จะทำให้ได้ผลลัพธ์ที่ถูกต้องและสมบูรณ์กว่ากัน

สำหรับการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับศาสตร์แขนงอื่นเป็นต้นว่า การศึกษาค้นคว้าในทางวิทยาศาสตร์แท้ (Pure Science) ก็อาจเลือกใช้วิธีการทดลอง (Experimental Research) และหรือใช้วิธีการสังเกตการณ์ (Observation) ประกอบ ส่วนการศึกษาในทางสังคมศาสตร์ (Social Science) ก็อาจจะเลือกใช้วิธีการสำรวจ (Survey Research) เพื่อสอบถามแนวความคิดเห็นและสังเกตท่าทีหรือพฤติกรรมของมนุษย์ หรือศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่ได้มีผู้รวบรวมข้อมูลไว้แล้ว (Documentary Library Research) หรือในบางกรณีก็อาจจะใช้วิธีการทดสอบ (Experimental Research) พฤติกรรมของมนุษย์ และผู้ศึกษาก็จะต้องไปศึกษาหรือทดลองกับสิ่งอื่นหรือกับบุคคลอื่นนอกกายของตน

ส่วนในทางพุทธศาสนา ผู้ศึกษาจะต้องพิจารณาเลือกหาวิธีการศึกษาให้ถูกต้องเหมาะสม จึงจะได้ผลการศึกษาที่ถูกต้อง มิฉะนั้นผลพิสูจน์ก็จะคลาดเคลื่อนไป ตัวอย่างเช่น เคยมีผู้กล่าว

ว่า ถ้าหากวิญญาณมีจริง ไหนลองเรียกวิญญาณของคนที่ตายไปแล้วให้เข้าร่างหมู—หมา—กา—ไก่ดูซิ ถ้าสัตว์เหล่านั้นสามารถพูดได้แล้วก็ จะขอกราบแทบเท้าเลยทีเดียว (เชื่อสนิทว่าวิญญาณมีจริง)" ความที่พูดดังกล่าวนี้พอจะพิจารณาได้ว่าวิธีที่ผู้พูดเสนอให้ใช้พิสูจน์เช่นนั้นถูกหรือผิด เพราะสัตว์เดียรัจฉานอย่างหมู—หมา—กา—ไก่ ย่อมไม่อยู่ในวิสัยที่จะพูดภาษามนุษย์ได้ ทั้ง ๆ ที่สัตว์เหล่านั้นอาจมีวิญญาณของตนเองอยู่แล้ว ผลลัพธ์ที่ได้จากวิธีการพิสูจน์อันไม่ถูกต้องเหมาะสมเช่นที่กล่าวนี้ อย่าว่าแต่จะใช้พิสูจน์หาความจริงในสิ่งที่บุคคลไม่อาจมองเห็นได้ด้วยตามนุษย์ธรรมดาเลย แม้แต่จะใช้พิสูจน์สิ่งที่มองเห็นได้ด้วยตาว่ามีจริงหรือไม่ ก็ยังจะคลาดเคลื่อน ไม่ผิดอะไรกับคำกล่าวที่ว่า "ถ้ากะรอกมีจริง ไหนลองจับกะรอกมาไถนาให้ดูสักตัวซิ ถ้าไถสามารถเคลื่อนที่ไปได้ ก็จะเชื่อว่ากะรอกมีจริง"

สำหรับในทางพุทธศาสนา ผู้ศึกษาค้นคว้าจะต้องศึกษาเรื่องราวในกายตนเสียก่อน ซึ่งจะต้องทดลองปฏิบัติเอง วิเคราะห์เหตุผลด้วยตนเอง และรู้เห็นได้ด้วยตนเอง ส่วนพระพุทธองค์และสาวก เป็นแต่เพียงผู้ชี้ทางให้เท่านั้น

วิธีการศึกษาธรรมะเพื่อดับอาสวกิเลสนั้นก็กระทำได้โดย การเจริญศีล—สมาธิ—ปัญญา ซึ่งมีนัยรวมอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ ประการคือ สัมมาทิฏฐิ—ความเห็นชอบ, สัมมาสังกัปโป—ความดำริชอบ, สัมมาวาจา—มีวาจาชอบ, สัมมากัมมันโต—ปฏิบัติชอบ, สัมมาอาชีโว—เลี้ยงชีพชอบ, สัมมาวายาโม—พยายามชอบ, สัมมาสติ—ระลึกชอบ และสัมมาสมาธิ—ตั้งใจชอบนั่นเอง

ส่วนวิธีการศึกษาเพื่อเจริญศีล—สมาธิ—ปัญญาก็อาจจะแบ่งออกได้เป็น ๒ วิธีใหญ่ๆ คือ

ก. การศึกษาแบบ "คันถธุระ" อันได้แก่การศึกษาในทางปริยัติธรรมหรือฟังเทศน์ฟังธรรมเพื่อให้รู้อริยสัจจสี่ ซึ่งในขณะที่ศึกษาอยู่ย่อมได้เจริญสมาธิตามธรรมชาติพร้อมกันไปในตัว

การศึกษาโดยวิธีนี้เป็นการเรียนรู้แบบที่ไม่ได้เห็น สมาธิก็เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติแบบนักเรียนนักศึกษาทั่ว ๆ ไป จึงเป็นสมาธิที่ค่อนข้างอ่อน ส่วนการสมาทานศีลก็ตามแต่กำลังความศรัทธา

ข. การศึกษาแบบ "วิปัสสนาธุระ" เป็นการลงมือปฏิบัติธรรมเพื่อให้รู้แจ้งแทงตลอดในไตรลักษณ์ได้ง่ายขึ้นและระงับอาสวกิเลสได้เร็วขึ้น

ในการเจริญวิปัสสนาธุระก็อาศัยหลักเกณฑ์ที่ว่า การสมาทานศีลเป็นปัจจัยในการเจริญสมาธิ สมาธิก็เป็นปัจจัยให้เกิด "ปัญญา" และปัญญาเป็นเครื่องช่วยดับ "อวิชชา" อันเป็นรากเง่าแห่งทุกข์ ด้วยเหตุนี้ ในทางศาสนาจึงใช้คำว่า "วิชชา" ซึ่งไม่ใช่ "วิชา" เหมือนอย่างทางโลกเพราะเป็นความรู้—แจ้งที่ก่อให้เกิดโลกุตตรปัญญา ไม่ใช่ให้รู้เฉพาะสาขาวิชาเหมือนความรู้

ทางโลก สำหรับการเจริญสมาธิ (สมถะกัมมัฏฐาน) เพื่อให้เกิดปัญญานั้นก็มีหลายวิธี ซึ่งจะกล่าวรวมย่อ ๆ เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

ข.๑. ผู้ปฏิบัติธรรมะเพียงเจริญสมาธิอย่างอ่อนจนถึงปานกลาง แล้วเจริญวิปัสสนาจนสำเร็จมรรคผลได้ด้วยการตรวจไตรลักษณ์แห่งรูป—นามของมนุษย์ จัดเป็น "ปัญญาวิมุติ" คือหลุดพ้นด้วยความสามารถแห่งปัญญา ความจริงก็เป็น เจโตวิมุติด้วย แต่ว่าปัญญาวิมุติเด่นกว่า งานที่ปฏิบัติส่วนใหญ่เป็นกายานุปัสสนาและเวทนานุปัสสนา และเมื่อบรรลุอรหัตผลคงเป็นพระอรหันต์ประเภทสุขวิปัสสโก คือผู้เห็นสังขารเป็นสิ่งที่แห้งแล้ง ผู้ที่เจริญวิปัสสนาแบบ "เดินหนอ—กินหนอ—ยุบหนอ—พองหนอ ฯลฯ" ผมเข้าใจว่าคงจะจัดอยู่ในประเภทนี้ การเจริญวิปัสสนาโดยวิธีนี้ก็เป็นการเรียนรู้โดยหาอุบายวิธีปฏิบัติที่จะให้เกิดความรู้สึกว่านาม — รูปมีแต่ความไม่เที่ยงแท้ มีแต่ความทุกข์ และไม่มีอะไรที่จะเป็นแก่นสารหรือตัวตน จึงเป็นวิธีการปฏิบัติ ให้รู้ด้วยความรู้สึกไม่ใช่ให้รู้จากการที่ได้เห็น

ข.๒. ผู้ปฏิบัติธรรมเจริญฌานสมาบัติ (รูปฌาน หรืออรูปฌาน) เพื่อให้เกิดวิชชาโดยวิธี สมถะกัมมัฏฐาน แล้วพิจารณาตรวจไตรลักษณ์แห่งรูป-นาม จัดเป็น "เจโตวิมุติ" คือหลุดพ้นด้วยความสามารถแห่งสมาธิ (ซึ่งความจริงก็เป็นปัญญาวิมุติด้วย แต่สภาพเจโตวิมุติเด่นกว่า) งานที่ปฏิบัติส่วนใหญ่เป็นจิตตานุปัสสนากับธัมมานุปัสสนาเมื่อสำเร็จเป็นพระอรหันต์ก็คงเป็นอรหันต์ประเภทปฏิสัมภิทัปปัตโต (ผู้ถึงพร้อมด้วยปฏิสัมภิทาหรือฉฬภิญโญ (คือเป็นผู้ได้อภิญญาหก) หรือประเภทเตวิชโช (คือผู้ได้วิชชาสาม) วิชชาดังกล่าวนี้ให้ความรู้จากการที่ได้เห็น

ไม่ว่าจะปฏิบัติโดยวิธีใดก็ตาม ผู้ปฏิบัติย่อมมุ่งอยู่ที่จะทำจิตต์ให้สงบแน่นิ่งเพื่อระงับอาสวกิเลสด้วยกันทั้งนั้น ส่วนอุบายวิธีที่จะทำจิตให้ถึงซึ่งความหลุดพ้นจากอาสวกิเลสได้นั้น แม้จะมีบาลีพุทธภาษิตแสดงไว้แล้ว แต่อาจารย์ผู้ได้ศึกษาเล่าเรียนมาก็เข้าใจความต่าง ๆ กันไป และก็สอนกันไปตามความรู้ความเห็นและที่ตนเคยได้ปฏิบัติมา เท่าที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้ก็มากครู—อาจารย์ และมากสำนักบางสำนักก็อาจจะผิดไปจากหลักพุทธศาสนาก็ได้ แต่ของใครจะผิดหรือถูก ดีหรือไม่ดี ก็แล้วแต่ผู้มีปัญญาจะพึงพิจารณาเลือกถือเอาตามหลักพระพุทธศาสนา เพราะมติหรือความเห็นของอาจารย์หนึ่ง ๆ ไม่เหมือนกัน และธรรมะของพระพุทธเจ้าก็เป็นธรรมที่จะพึงรู้เห็นได้จำเพาะตน

ถาม ข้อ ๑๒ แล้วลุงเสริมจะแนะนำให้ผมเลือกศึกษาเพื่อจะปฏิบัติตามวิธีไหนละครับ ? เพราะผมก็มึนเต็มที

ตอบ ความจริงอาจารย์วิปัสสนาฝ่ายเจริญปัญญาวิมุติ เขาก็ว่าวิธีของเขาดีกว่า เพราะทำให้สำเร็จมรรคผลนิพพานได้ง่ายกว่า ไม่ต้องมัวชักช้าเสียเวลารอฝึกกระทำฌานสมาบัติซึ่งเป็นของที่ยากมาก กว่าจะได้ฌานสมาบัติเกือบจะเป็นสิ่งเหลือวิสัยบุคคลสมัยปัจจุบันซึ่งอยู่ในสิ่งแวดล้อมอันพลุกพล่านจะพึงปฏิบัติให้เห็นผลได้

ส่วนอาจารย์ "วิปัสสนาวิชชา" ก็แนะนำว่าการเจริญเจโตวิมุตินั้นดีกว่า เพราะเป็นการทำให้เกิด "วิปัสสนาญาณ" อันเป็นแขนงหนึ่งของ "วิชชาแปดประการ" สามารถช่วยให้รู้แจ้งแทงตลอดในไตรลักษณ์ได้ง่ายกว่า กล่าวคือเป็นวิธีการปฏิบัติที่สามารถ ทำให้รู้ความจริงในอริยสัจจสี่ได้จากการให้ได้เห็นความจริง อันเป็นการเดินทางตรงไปสู่ประตูพระนิพพานเลยทีเดียว และ หากรู้จักปฏิบัติให้ถูกวิธี ก็ไม่เหลือวิสัยที่ปุถุชนธรรมดาในยุคปัจจุบันนี้จะพึงปฏิบัติให้บรรลุธรรม (ได้ดวงตาเห็นธรรม) ได้

ตั้งแต่ผมยังไม่เคยฝึกปฏิบัติสมถะ — วิปัสสนาตามแนววิชชา ธรรมกายมาก่อนเลย ก็เห็นด้วยกับอาจารย์ฝ่ายสนับสนุนปัญญาวิมุติ แต่ปัจจุบันนี้ หลังจากที่เข้าไปฝึกปฏิบัติสมถะ — วิปัสสนาตามแนววิชชาธรรมกายที่สำนักบ้านธรรมประสิทธิ์ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ธนบุรีแล้ว เป็นอันว่าผมขอกลับใจ สนับสนุนให้มีการฝึกปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายของพระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี อดีตเจ้าอาวาสวัดปากน้ำนี้อย่างเต็มที่

คำถาม ข้อ ๑๓ เพราะเหตุใดครับลุงเสริมจึงเห็นด้วย และสนับสนุนให้มีการปฏิบัติสมถะวิปัสสนาตามแนววิชชาธรรมกาย ?

ตอบ ผมขอตอบเป็นข้อ ๆ เลยนะครับ

๑. ที่ว่าการเจริญฌานสมาบัติยากเย็น จนแทบจะเหลือวิสัยของปุถุชนธรรมดาในยุคปัจจุบันจะพึงปฏิบัติได้นั้น ไม่เป็นความจริง เพราะถ้าหากดำเนินวิธีปฏิบัติที่ถูกทางแล้วกลับสามารถบรรลุธรรมะ คือได้ดวงตาเห็นธรรม (ธรรมกาย) โดยไม่ยากเย็นนัก สำคัญอยู่ที่ปฏิบัติให้ถูกวิธี และที่ว่าวิธีนี้ยากก็เพราะตนไม่เคยทดลองฝึกปฏิบัติหรือทดลองแต่ผิดวิธี

ผมขอยกตัวอย่างท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ สิริจันโท (จันทร์) วัดบรมนิวาส ซึ่งเคยเจริญวิปัสสนากัมมัฏฐานแบบปัญญาวิมุติมาก่อนเป็น

เวลาช้านานเพิ่งจะมาได้ทดลองปฏิบัติธรรมะแบบเจโตวิมุติ ตามแนววิชชาธรรมกาย ในขณะที่กำลังอาพาธ และสามารถได้ดวงตาเห็นธรรมภายในไม่ช้าก่อนที่จะมรณภาพ

ท่านเจ้าคุณสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ วัดบวรนิเวศวิหาร เพิ่งมาได้ยินกิตติศัพท์การปฏิบัติธรรมะตามแนววิชชาธรรมกายนี้ เมื่อล่วงเข้าปัจฉิมวัยในขณะที่ทรงประชวร ได้ทรงสนพระทัยฝึกปฏิบัติและสนับสนุนให้ผู้อื่นได้ทดลองฝึกปฏิบัติจนได้ดวงตาเห็นธรรมไปหลายราย แต่เนื่องด้วยพระองค์ทรงประชวรมาก และแพทย์ห้ามใช้ความคิด จึงไม่สามารถจะฝึกปฏิบัติให้บรรลุธรรมได้จนกระทั่งเสด็จสวรรคต

ในสมัยพระพุทธองค์ก็มีตัวอย่างเช่น พระยสะกับพวกไปพบทรากศพแล้วช่วยกันเผา ขณะเผาก็ได้เห็นศพนั้นมีการผันแปรไปต่าง ๆ พระยสะจึงปลงสังเวชถึงความเป็นอนิจจัง-ทุกขัง-อนัตตาแห่งสังขารร่างกายที่เป็นทรากศพนั้น แม้กระนั้นก็ยังไม่ทำให้บรรลุมรรคผล จนกว่าจะได้ไปพบพระพุทธเจ้าจึงได้บรรลุมรรคผลนิพพาน **เพราะการเห็นด้วยตามนุษย์ไม่อาจทำให้บรรลุมรรคผลได้ อย่างมากก็เป็นแต่เพียงปัจจัยเพื่อจะบรรลุมรรคผลเท่านั้น** แม้แต่การเห็นด้วยตาทิพย์ ตารูปพรหมหรืออรูปพรหมก็เช่นเดียวกัน เป็นแต่เพียงปัจจัยให้บรรลุมรรคผลเท่านั้น **จึงต้องเห็นด้วยตาธรรมกายจึงจะบรรลุมรรคผลได้.**

การฝึกวิชชาธรรมกาย ถ้าหากสนใจฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ก็มีทางเห็นธรรมะด้วยกันทุกคน ถ้ายิ่งครอบครัวใดสนใจที่จะฝึกปฏิบัติกันทั้งครอบครัวแล้ว ก็จะยิ่งช่วยให้เห็นผลเร็วยิ่งขึ้น เพราะเมื่อเกิดมีผู้ได้พระธรรมกายขึ้นในครอบครัวใดแม้แต่เพียงสักคนหนึ่ง ก็จะสามารถช่วยสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวนั้นให้รู้—เห็นธรรมไปตาม ๆ กัน ทำให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใส และเป็นกำลังใจแก่บุคคลอื่นให้มุ่งเพียรพยายามฝึกปฏิบัติต่อกันไปอีกเรื่อย ๆ เท่าที่ข้าพเจ้าได้สังเกตเห็นมาปรากฏว่า การฝึกปฏิบัติธรรมะตามหลักวิชชา "ธรรมกาย" นี้มีผู้เกิดดวงตาเห็นธรรมได้ในอัตราสูง เฉพาะอย่างเด็กวัยรุ่นยิ่งมีทางฝึกสมาธิได้เร็วจนแทบจะไม่น่าเชื่อ ตัวอย่างเช่น บุตรสาวของข้าพเจ้า ๓ คน (อายุระหว่าง ๑๒—๑๕ ปี) คนโตเป็นนักเรียนอยู่ชั้น ม.ศ. ๔ อีก ๒ คน อยู่ชั้น ม.ศ ๒ และ ๑ ตามลำดับ กับหลานชายซึ่งกำลังศึกษาเป็นนิสิตแพทย์ ในปัจจุบันนี้รวมทั้งเพื่อนร่วมงานและบุคคลภายนอกอีก ๒ คน (อายุ ๓๐ ปีเศษ ๆ) ก็ปรากฏว่าทุกคนได้เห็นดวงปฐมมรรคและพระธรรมกายภาย ในหนแรกที่ได้รับการชี้ทางธรรมะ ให้

ส่วนผู้ที่มีอายุสูงอายุขึ้นไป แม้จะบรรลุผลสำเร็จบริบูรณ์ช้าไปหน่อย แต่หากมีใจจดจ่ออยู่ในธรรมะก็มีทางได้ดวงตาเห็นธรรม และแม้จะยังไม่สำเร็จมรรคผล แต่ในขณะที่ฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอก็ได้อานิสงส์มาก แล้วผู้ปฏิบัติจะได้รู้ ได้เห็นในสิ่งที่ไม่เคยได้พบเห็นมาก่อนเลย ด้วยเหตุนี้การฝึกธรรมโดยวิธีนี้ จึงเหมาะหรือสะดวกทั้งผู้ที่มีเวลาไปวัดน้อยและผู้มีเวลาไปวัดมาก

โปรดอย่าประมาทตนเองว่า บุญคงจะมีไม่ถึงหรือไม่พอที่จะเห็นธรรม ได้ความจริงท่านมีบุญเป็นทุนเดิมอยู่มากแล้ว จึงได้มีโอกาสเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ส่วนที่ท่านยังไม่ได้ดวงตาเห็นธรรมก็เพราะท่านยังไม่ได้หาเวลามาศึกษาฝึกฝนการปฏิบัติธรรม และก็หาใช่เพราะท่านไม่มีเวลาที่จะศึกษาฝึกปฏิบัติธรรมไม่.

๒ การฝึกปฏิบัติธรรมโดยวิธีนี้ สะดวกแก่ผู้ฝึกทุกเพศ—ทุกวัย—ทุกอาชีพและทุกฐานะ เฉพาะอย่างยิ่งไม่เป็นการลำบากสำหรับผู้ถือเพศฆราวาสทั้งหญิงและชาย-เด็กหรือผู้ใหญ่ที่จะหมั่นฝึกฝนตนเองแต่ประการใด กล่าวคือ ผู้สนใจอาจจะไปขอรับคำแนะนำวิธีการฝึกปฏิบัติจากอาจารย์ (อุบาสิกาจันทร์และ ท่านธมมชโย ภิกขุ) ที่บ้านธรรมประสิทธิ์นี้ เพียงอาทิตย์ละครั้งหรือสองครั้ง (เฉพาะเสาร์—อาทิตย์ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐—๑๑.๐๐ น. กับ ๑๓.๐๐—๑๔.๐๐ น.) แล้วก็ไปฝึกฝนปฏิบัติเองในยามว่างที่บ้าน (เช่นเวลาก่อนนอน) หรือ ณ สถานที่ใด ๆ เพียงวันละ ๒๐—๓๐ นาทีก็ได้.

๓. การฝึกปฏิบัติธรรมตามหลักวิชาธรรมกายไม่มีอันตราย แม้จะเป็นการฝึกฝนด้วยตนเองอยู่ที่บ้าน ก็ไม่มีวันจะถูกหลอกหรือทำให้เป็นโรคเส้นประสาท (เว้นแต่จะเสียสติอยู่ก่อนแล้ว) แต่กลับจะช่วยป้องกันมิให้เป็นโรคเส้นประสาทได้อีกด้วย เพราะทำให้จิตหยุดไม่ฟุ้งซ่านได้เป็นอย่างดี ขอเพียงแต่ให้ไปรับคำแนะนำการฝึกปฏิบัติให้ถูกวิธีและแก้ไขข้อบกพร่องจากอาจารย์อย่างน้อยอาทิตย์ละครั้งเท่านั้น เพราะการศึกษา "วิชชาธรรมกาย" เป็นการเดินตรงเข้าสู่ประตูพระนิพพานโดยวิธีการอันถูกต้องอย่างแท้จริง.

๔ ผู้มีพระธรรมกาย ย่อมสามารถเห็นแจ้ง ในอริยสัจจสี่ได้โดย

ทางตรงกล่าวคือ ผู้มีพระธรรมกาย เมื่อเจริญฌานสมาบัติสามารถรู้เห็นภัยในวัฏฏสงสารรวมตลอดทั้งผลบุญและผลกรรมได้ง่ายกว่าคนทั่วไป ทั้งสามารถเห็นสภาพภพสามได้ด้วยญาณพระธรรมกาย ทำให้รู้แจ้งแทงตลอดในทุกข์และสมุทัย.

ในการเจริญฌานสมาบัติ เมื่อผ่านทั้งรูปฌานสี่และอรูปฌานสี่เข้าสู่ธรรมกายไปแล้วผู้ปฏิบัติธรรมภาวนา ย่อมรู้สภาวะแห่งการพ้นทุกข์ได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะได้เห็นประจักษ์ว่าผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต ว่าเป็นความจริงเพียงใด

ในระหว่างฝึกปฏิบัติธรรมภาวนาก็ดี หรือปฏิบัติธรรมภาวนาเมื่อได้ดวงตาเห็นธรรมแล้วก็ดี ย่อมเป็นผู้เจริญมรรคแปดไปในตัว.

๕. และเมื่อได้พระธรรมกายแล้วก็สามารถเจริญฌานสมาบัติพิจารณาอริยสัจจสี่ได้ทันที ทำให้สัมมาสมาธิและสัมมาทิฏฐิเจริญขึ้นอย่างรวดเร็วก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ ยิ่งเรียนยิ่งแจ้ง ยิ่งดู (ด้วยญาณธรรมกาย) ก็ยิ่งเห็น

๖. ผู้มีพระธรรมกายย่อมเจริญฌานสมาบัติและยังผลให้เกิดอภิญญา เช่นมีหู—ตาทิพย์เป็นสมบัติพลอยได้เป็นต้น ผู้มีพระธรรมกายแล้วจึงได้ชื่อว่ามีปัญญาสองชั้น คือสามารถรู้—เห็นในสิ่งที่สายตามนุษย์ธรรมดาไม่อาจมองเห็นได้อีกโสดหนึ่งด้วย ฉะนั้นจึงไม่มีอะไรในภพสามที่จะเป็นความลับสำหรับผู้มีดวงตาเห็นธรรมอีกต่อไป และทำให้ได้รู้แจ้งเห็นจริงในพุทธศาสนศาสตร์ นอกเหนือไปจากวิทยาศาสตร์แท้และสังคมศาสตร์อันเป็นเพียงวิชาที่สามารถจะพิสูจน์ให้เห็นได้ในทางกายภาพเท่านั้น.

๗. การปฏิบัติธรรมะโดยวิธีนี้ ช่วยให้ผู้ปฏิบัติรู้จริงเห็นจริงในเรื่องบาป—บุญ—คุณ—โทษ รวมทั้งเรื่องนรกและสวรรค์ได้ทันทีที่ได้พระธรรมกาย ช่วยให้ประหารอาสวกิเลส ตัณหาอันได้แก่โลภะโทสะโมหะได้อย่างรวดเร็วตามระดับของธรรมที่ปฏิบัติได้ เฉพาะอย่างยิ่ง หากครอบครัวใดมีผู้ปฏิบัติได้ธรรมกายที่เป็นเด็ก ก็จะได้รับผลอานิสงส์อันยิ่งใหญ่จากการที่ได้บวชภายในแก่บุตรหลานของตนไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชาย เสมือนท่านได้มีพระประจำอยู่ในครอบครัว และยังจะช่วยขจัดปัญหาเด็กวัยรุ่นไปได้อีกมาก จนแทบจะเรียกได้ว่าปาฏิหาริย์เอาเลยทีเดียว ฝ่ายผู้ใหญ่ในครอบครัวนั้นก็จะพลอยงดเว้นการติดข้องอยู่ในอบายมุขหรือระงับกิเลสตัณหาไปได้เรื่อย ๆ เพราะผู้มีพระธรรมกายย่อมรู้เห็นในวิบากกรรมหรือผลบุญได้อย่างชัดแจ้ง เป็นการช่วยแก้ปัญหาในทางสังคม—การเมือง—และการปกครองได้เป็นอย่างดี.

พระธรรมกายให้คุณค่าอย่างมากแก่ตนเองและผู้อื่น เช่น บุพการี—ผู้สืบสันดานและครอบครัว ตลอดทั้งสังคมโดยส่วนรวมหรือประเทศชาติเป็นอเนกประการ แม้ผู้เพียรฝึกปฏิบัติจะยังไม่บรรลุผลสำเร็จสมบูรณ์ (ดังเช่นตัวข้าพเจ้าเองผู้มีอายุล่วงเข้าวัยกลางคนแล้ว และมีภาระกิจหน้าที่การงานอยู่เป็นประจำ จึงเพียงแต่มีโอกาสได้ดวงปฐมมรรคเท่านั้น) ก็จะได้รับอานิสงส์หรือประโยชน์อันมีคุณค่าจากการฝึกปฏิบัติธรรมอย่างมากมาย.

๘. การฝึกปฏิบัติธรรมะโดยวิธีนี้ก็ไม่ทำให้เป็นผู้คร่ำครึหรือหัวโบราณแต่อย่างใด แต่กลับจะทำให้เป็นผู้มีเหตุผล เป็นผู้ไม่หลงงมงายหลอกลวงตนเอง เสมือนคนเป็นโรคปัญญาอ่อนหรือเด็กเล่นขายของ ทำให้รู้ว่าอะไรคือแก่นสารอันแท้จริงของมนุษย์ เป็นการช่วยขจัดโมหะจริตอันได้แก่ความรู้เท่าไม่ถึงการในอริยสัจจสี่ ทำให้มองเห็นความจริงตามที่เป็นอยู่จริง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น

ผมเองมาได้ความรู้อย่างแท้จริงที่ว่า "รู้จักหาบุญได้และใช้บุญเป็น" "ผู้ใดเห็นธรรม—ผู้นั้นเห็นตถาคต" "สวรรค์ในอก—นรกในใจ" "ธรรมะอยู่ในตัวเรา" "ธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก" ฯลฯ จากการที่ได้มาฝึกปฏิบัติธรรมะที่บ้านธรรมประสิทธิ์นี้เอง แต่สำหรับผู้ที่มีความเคลือบแคลงสงสัยในเรื่องบุญ—บาป (ผลบุญหรือวิบากแห่งกรรม) วิญญาณและการเวียนว่ายตายเกิด นรกและสวรรค์ ว่าจะมีจริงหรือไม่นั้น เมื่อได้ฝึกปฏิบัติธรรมะจนได้ดวงปฐมมรรคหรือพระธรรมกายแล้ว ผู้ปฏิบัติก็จะได้รับคำตอบด้วยตนเอง แล้วท่านก็จะได้ไม่ต้องตื่นเต้นไปกับผู้วิพากษ์วิจารณ์เรื่องเหล่านี้ โดยการเดาเหมือนคนตาบอดคลำช้างอีกต่อไป.

๙. การเจริญสัมมาสมาธิ ยังช่วยให้เป็นผู้มีจิตใจอันสงบแน่วแน่ ไม่มีสติอันฟุ้งซ่านในสิ่งอันไร้สาระ หรือหมกมุ่นอยู่ในอบาย อันจะส่งผลให้นักเรียน

นักศึกษามีทางประสพผลสำเร็จในการศึกษาดีขึ้น อีกทั้งช่วยให้ผู้ใหญ่ตัดสินใจหรือ วินิจฉัยสั่งการได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผลได้ดียิ่งขึ้น.

๑๐. อานิสงส์ของผู้ที่กำลังเจริญธรรมภาวนา นั้นยิ่งใหญ่กว่าเพียงแต่การรักษาศีลหรือการบริจาคทาน เพราะการปฏิบัติธรรมภาวนาให้อานิสงส์เป็นเสบียงหรือพลังที่จะช่วยให้หลุดพ้นจากวัฏฏสงสารไปสู่พระนิพพานได้เร็วยิ่งขึ้น กล่าวคือ ในการที่จะข้ามจากวัฏฏสงสารไปสู่พระนิพพานนั้น จะต้องสร้างลำเรือเพื่อใช้เป็นพาหนะซึ่งเปรียบได้กับการบริจาคทาน จะต้องมีหางเสือเรืออันเปรียบได้กับการสมาทานศีล และจะต้องมีพลังขับเคลื่อนหรือเครื่องจักรของเรือ ซึ่งปรียบได้กับการปฏิบัติธรรมภาวนานั่นเอง จึงจะสามารถข้ามทะเลหรือวัฏฏสงสารไปได้สำเร็จเร็วยิ่งขึ้น

โดยอานิสงส์ดังกล่าวนี้ ประตูอบายจึงแคบเข้าสำหรับผู้กำลังปฏิบัติธรรมและปิดตายสำหรับผู้มีดวงตาเห็นธรรมแล้ว เพราะก่อนตายย่อมเป็นผู้ไม่หลง และละโลกไปด้วยสัมมาสติ ยิ่งกว่านั้นยังทราบก่อนด้วยว่าเมื่อตายแล้วจะไปไหน

นอกจากนี้ผลจากการปฏิบัติธรรมภาวนา ยังจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติมีกาย—วาจา—และจิตใจ อันสะอาดบริสุทธิ์ยิ่งขึ้น จึงจะสมกับเป็นเนื้อนาบุญแก่ผู้บริจาคทาน (ควรแก่การรับบริจาคทาน) และในกรณีที่เป็นผู้บริจาคทานเองก็จะได้อานิสงส์จากการบริจาคทานมากกว่า ผู้ที่มิได้ปฏิบัติธรรมภาวนาเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ได้ดวงตาเห็นธรรม (มีพระธรรมกาย) แล้วย่อมได้อานิสงส์จากการบริจาคทานมากกว่าบุคคลธรรมดาหลายเท่านัก.

ถาม ข้อ ๑๔ ผมใคร่จะเรียนถามถึงความเป็นมาของวิชชาธรรมกายนี้เพียงสังเขปพอเป็นเครื่องประดับสติปัญญาบ้างจะได้ไหมครับ ?

ตอบ ได้ซิครับ ผมยินดีจะเล่าให้ฟังตามที่ได้เคยได้ยินได้ฟังมานะครับ

ความจริง วิชชาธรรมกาย นี้ก็เป็นวิชชาของพระพุทธเจ้าซึ่งใช้ปฏิบัติจนตรัสรู้นั่นเอง กล่าวคือ พระพุทธองค์ได้ทรงศึกษาจนสำเร็จรูปฌาน และอรูปฌานมาแล้วจากสำนักฤาษีอาฬารดาบสและอุทกดาบส แต่พระองค์ทรงเห็นว่าการบำเพ็ญฌานสมาบัติดังกล่าว ยังเป็นแต่เพียงอยู่ในขั้นสมถะ เพราะสามารถรู้และเห็นแต่เพียงเรื่องในกระเปาะภพของตนเองเท่านั้น คือยังอยู่ในฌานขั้นโลกีย์เสมือนหนึ่งลูกไก่ยังอยู่ในกระเปาะไข่ ฉะนั้นจึงยังไม่ใช่ทางที่จะทำให้พ้นไปจากและทรงพิจารณาเห็นว่ายังมีทางที่จะทำให้พ้นไปจากโลกนี้ได้อีก จึงได้ทรงบำเพ็ญเพียรต่อไปอีกจนในที่สุด พระองค์ทรงได้บรรลุ "วิปัสสนาวิชชา" คือวิชชาธรรมกาย อันทำให้พระองค์เห็นไตรลักษณ์ของรูปนามได้ชัดเจนด้วยตาธรรมเสมือนหนึ่งพระองค์ทรงได้กะเทาะกระเปาะไข่ (ภพสาม) ออกมาได้แล้ว จึงรู้แจ้งเห็นจริงในอริยสัจจสี่ได้ อย่างไม่มีสิ่งใดเคลือบแคลงสงสัย

แต่ภายหลังที่พระองค์เสด็จดับขันธ์ปรินิพพานไปแล้ว วิชชาธรรมกายเริ่มเลือนหายไปตั้งแต่ครั้งเริ่มกระทำสังคายนาพระ ไตรปิฎกครั้งที่สองซึ่งเกิดการแยกนิกายขึ้น

แต่ก็ยังนับว่าเป็นบุญของเราอยู่ที่พระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี อดีตเจ้าอาวาสวัดปากน้ำภาษีเจริญ ธนบุรี เป็นผู้ค้นคว้าวิชชานี้กลับคืนมาได้หลังจากที่ท่านได้ศึกษาทั้งทางปริยัติธรรมหรือที่เรียกว่า "คันถธุระ" และ "วิปัสสนาธุระ" โดยวิธีอื่นมาแล้ว

จึงนับว่าวิชชาธรรมกายซึ่งได้หายสาบสูญไปตั้งร่วม ๒๐๐๐ ปีแล้วนั้น เจ้าคุณพระมงคลเทพมุนี ได้ขุดค้นให้กลับเป็นรุ่งเรืองขึ้นมาใหม่ เพื่อมอบไว้ปุถุชนรุ่นหลังได้ใช้เพื่อปฏิบัติและศึกษาหาแสงสว่างจากธรรมะ ของ พระพุทอีกต่อไป และมีผู้สนใจนิยมปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ

ในระหว่างที่หลวงพ่อยังมีชีวิตอยู่นั้น จึงปรากฏว่ามีผู้บรรลุธรรมที่เรียกว่าได้ธรรมกายไปแล้วประมาณเกือบแสนคน ในจำนวนผู้มาฝึกปฏิบัติหลายแสนราย นอกจากนั้น วิชชาธรรมกายนี้ยังได้แพร่หลายไปประเทศอีกเช่น อังกฤษ อเมริกา ญี่ปุ่น ปีนัง และสิงคโปร์เป็นต้น

นับตั้งแต่หลวงพ่อได้มรณภาพไปแล้ว (๒๕๐๒) ก็มีผู้ปฏิบัติและฝึกธรรมะตามแนววิชชาธรรมกายนี้ตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อุบาสิกาจันทร์นกยูง (ปัจจุบันอายุ ๖๓ ปีปฏิบัติธรรมมาตั้งแต่หลวงพ่อยังคงมีชีวิตอยู่) ร่

ท่านธมฺมชโยภิกขุ เป็นผู้สอนวิชชาธรรมกายสืบต่อมาที่บ้านธรรมประสิทธิ์ แต่เนื่องด้วยสถานที่ฝึกสอนที่บ้านธรรมประสิทธิ์นี้คับแคบมาก จึงมีโครงการที่จะขยายกิจการสอนและปฏิบัติธรรมะให้กว้างขวางออกยิ่ง ๆขึ้นไปอีก มูลนิธิธรรมประสิทธิ์ อันมี ฯพณฯ อภัย จันทวิมล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน และกรรมการ อื่นอีกหลายท่าน ร่วมด้วยคณะที่ปรึกษาทั้งฝ่ายสงฆ์ได้แก่ สมเด็จพระวันรัต วัดพระเชตุพนฯ และฝ่ายฆราวาส ได้แก่ ศาสตราจารย์นายแพทย์บุนธรรม สุนทรเกียรติเป็นอาทิ จึงได้รับการจัดตั้งขึ้นมาโดยมีโครงการที่จะสร้างศูนย์พุทธจักรปฏิบัติธรรมขึ้นที่ตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ขณะนี้ทางคณะกรรมการมูลนิธิฯ ก็กำลังเร่งรวบรวมทุนทรัพย์จากผู้ที่มีจิตศรัทธาร่วมบริจาค เพื่อจัดสร้างธรรมศาลาให้เสร็จทันความต้องการอยู่

ด้วยเหตุนี้ ผมจึงใคร่ขอถือโอกาสนี้เชิญชวนทุกท่านผู้มีจิตศรัทธา มาช่วยกันจรรโลงพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรืองเป็นแสงสว่างต่อชาวโลก ด้วยการ ร่วมบริจาคเงินหรือทรัพย์สินสร้างธรรมศาลา เพื่อเป็นสถานที่ประกาศพระสัจจธรรมอันบริสุทธิ์ปราศจากสิ่งเคลือบแฝงอยู่นอกลู่นอกทางอย่างอื่น อันจะเป็นทางที่จะทำตนให้พ้นทุกข์ สู่หนทางอันเป็นอมต

อานิสงส์จากการร่วมบริจาคทานสร้างธรรมศาลา เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับซักฟอกอาสวกิเลสดังกล่าวนี้ ย่อมตามสนองท่านไปทุกภพทุกชาติ ให้ท่านเป็นผู้มีธนสารสมบัติ อันเป็นหลักฐานมั่นคง ไม่มีภัยใดมากล้ำกรายท่านและทรัพย์สมบัติของท่านได้ และท่านยังจะได้รับอานิสงส์ยิ่งขึ้นเป็นทับทวีตามส่วนแห่งผู้ที่มาปฏิบัติธรรมด้วย

ท่านผู้มีใจบุญจะติดต่อสร้างบารมีร่วมกันได้โดยตรงกับคณะกรรมการ-มูลนิธิฯ ที่บ้านธรรมประสิทธิ์ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ธนบุรี.

ถาม ข้อ ๑๕ ลุงเสริมครับ ผมเคยได้ยินเขาพูดกันถึงเรื่องราวการ เพ่งกสิณบ้าง ทำสมาธิบ้าง เจริญฌานสมาบัติบ้าง เรื่องเหล่านี้เกี่ยวข้องกันอย่างไรกับการปฏิบัติธรรมะบ้างครับ ? ผมอยากจะขอทราบเพียงคร่าว ๆ พอเป็นพื้นความรู้เท่านั้นนะครับ

ตอบ ความจริงการปฏิบัติธรรมะตามแบบสมถะ—วิปัสสนาโดยทั่ว ๆ ไป ก็เริ่มต้นด้วยการทำจิตให้หยุดนิ่งและถูกส่วนเป็นสมาธิ จนกว่าจะมีดวงปฐมมรรคเกิดขึ้น เพื่อใช้เป็นอุปกรณ์หรือบันไดขั้นต้นที่จะค้นคว้าหาความจริงในอริยสัจจสี่ ตามแบบวิธีของสมถะ—วิปัสสนาทั่ว ๆ ไปนั่นเอง

ส่วนอุบายวิธีที่จะทำให้จิตเป็นสมาธิได้นั้น แต่ละครูบาอาจารย์ หรือแต่ละสำนัก ต่างก็ใช้อุบายวิธีต่าง ๆ กัน พระพุทธเจ้าของเราได้ทรงสอนวิชาทำสมาธิไว้ ๔๐ วิธีด้วยกัน มีดังต่อไปนี้คือ วิธีเพ่งกสิณ ๑๐ ประการ—อศุภ ๑๐—อนุสติ ๑๐—อรูปฌาน ๔—พรหมวิหาร ๔—อาหาเรปฏิกูล สัญญา ๑ และวิธีจตุธาตุวัตถุอีก ๑ ซึ่งแต่ละวิธีเหล่านี้ ผู้ประสงค์จะเจริญสมาธิพึงเลือกปฏิบัติให้เหมาะกับจริตอัธยาศัยของตน

ในการฝึกปฏิบัติสมาธิดังกล่าวนี้ ผู้ฝึกอาจจะกำหนดเครื่องหมายอย่างใด ๆ ตามวิธีที่กล่าวแล้วขึ้นเป็น "นิมิต" (บริกรรมนิมิต) เมื่อจิตค่อย ๆ หยุดถูกส่วนเข้าก็จะเห็น 'นิมิต' เป็นดวงกลม ใสเหมือนแก้วผลึก มีรัศมีสว่างเหมือนดาวประกายพรึก ถ้าจำได้ติดตาอยู่แต่เพียงชั่วคราวเรียกว่าเกิด "อุคหนิมิต" และถ้าเห็นติดตาได้ชัดเจนนานตามต้องการ จนสามารถนึกขยายดวงนี้ให้ใหญ่หรือเล็กได้ตามประสงค์แล้วเรียกว่าเกิด "ปฏิภาคนิมิต" ซึ่งมีกำลังแรงกว่าอุคหนิมิตมาก อาการของจิตที่หยุดสนิทเป็นสมาธิในขณะที่เกิดปฏิภาคนิมิตแล้วนี้ เรียกว่า "อุปจารสมาธิ" และถ้าหยุดสนิทอย่างแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นไปอีก เรียกว่าเกิด "อัปปนาสมาธิ"

สำหรับผู้ที่ได้ปฏิภาคนิมิตแล้ว ก็จะเริ่มมีฌาน เกิดขึ้น เรียกว่า "ปฐมฌาน" และสามารถจะเจริญฌานสมาบัติอีกต่อไป จนถึงได้ "ทุติยฌาน" "ตติยฌาน" และ "จตุถฌาน" ตามลำดับ แล้วสามารถเจริญ "อรูปฌาน" ต่อไปอีก จนถึงขั้น "อากาสานัญจายตน" "วิญญาณัญจายตน" "อากิญจัญญายตน" และ "เนวสัญญานาสัญญายตน" ได้โดยไม่ยากนัก

การพิจารณาอริยสัจจสี่ จะกระทำได้ผลก็ต่อเมื่อผู้เจริญวิปัสสนาได้มี "อุปจารสมาธิ" แล้วเป็นอย่างน้อย เพราะสามารถจะใช้เป็นเครื่องมือ

พิจารณาอริยสัจจสี่ให้รู้แจ้งเห็นจริงได้ "ดวงใส—สว่าง" ที่กล่าวนั้น จึงเป็นบรรไดขั้นต้นไปยังมรรคผลนิพพาน จึงมีชื่อเรียกว่า "ดวงปฐมมรรค" หากผู้ใดไม่มีปฐมมรรค มรรคผลนิพพานก็ไปไม่ถูก ด้วยเหตุดังกล่าวนี้จึงต้องทำปฐมมรรคให้เกิดมีขึ้นเสียก่อน

สำหรับการเจริญวิปัสสนา กัมมัฏฐานแบบปัญญาวิมุตติก็จะเจริญแต่เพียงอุปจารสมาธิให้เกิดอัปปนาสมาธิ เพื่อใช้พิจารณาอริยสัจจสี่ และไตรลักษณ์ต่อไป โดยไม่เจริญฌานสมาบัติต่อไปอีก ส่วนผู้ที่เจริญวิปัสสนากัมมัฏฐานแบบเจโตวิมุติ ก็จะเจริญฌานสมาบัติและวิชชาควบคู่กันไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะสำเร็จมรรคผลนิพพาน

เคยมีอาจารย์บางสำนักซึ่งไม่เคยมีประสพการณ์เกี่ยวกับ "ฌานสมาบัติ" มาก่อนได้วิพากษ์วิจารณ์ว่า การเจริญฌานสมาบัติ เฉพาะอย่างยิ่ง "อรูปฌาน" นั้น เป็นสิ่งที่กระทำได้ยากมาก จนแทบจะเหลือวิสัยของปุถุชนในยุคปัจจุบันนี้จะพึงกระทำได้ ความจริงสำหรับผู้ที่ยังไม่เคยได้มีประสพการณ์มาก่อนและฟังดูแต่เพียงผิวเผินแล้ว ก็จะเห็นจริงตามคำวิพากษ์นี้ แต่ถ้าหากได้ทดลองปฏิบัติดูให้ถูกวิธี ก็จะเห็นว่าคำวิพากษ์นั้นเป็นเรื่องของผู้ที่ไม่เคยทดลองฝึกปฏิบัติมาก่อนอย่างถูกวิธีนั่นเอง หรือเคยฝึกอย่างถูกวิธีแต่ก็ยังไม่อาจสำเร็จได้ เพราะจิตของผู้ฝึกยังไม่สะอาดบริสุทธิ์และหยุดเป็นสมาธิพอที่จะทำให้เห็น หรือเกิดดวงปฐมมรรคได้

ความสำเร็จในการเจริญภาวนาธรรมโดยวิธีใด ๆ ก็ตาม ไม่ใช่อยู่ที่การคาดคะเนเอาเองด้วยมิจฉาทิฏฐิว่าวิธีนั้นดีกว่าวิธีนี้ หากแต่อยู่ที่ผู้ปฏิบัติจะมีปัญญารู้จักใช้วิธีปฏิบัติให้ถูกต้อง และผู้ปฏิบัติเองก็จะต้องมีจิตศรัทธา และบริสุทธิ์ (ด้วยการสมาทานศีลและการบริจาคทาน) มากพอที่จะบรรลุธรรมได้ และก็มิใช่จะเหลือวิสัยของปุถุชนในยุคปัจจุบันนี้จะพึงปฏิบัติให้เห็นผลได้ ดังจะเห็นได้ว่าสำหรับผู้ที่ได้ทดลองฝึกปฏิบัติสมถะ—วิปัสสนาตามแนววิชชาธรรมกายแล้ว ก็ปรากฏว่าได้บรรลุธรรม คือได้ดวงตาเห็นธรรม (ดวงปฐมมรรคหรือธรรมกาย) ในอัตราสูงดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น โปรดอย่างลืมว่าศีลเป็นปัจจัยให้เกิดสมาธิ และสมาธิเป็น

ปัจจัยให้เกิดปัญญา

ถามข้อ ๑๖ แล้ววิชชาธรรมกาย เป็นอย่างไรละครับ ?

ตอบ ในขั้นสมถะ ก็กระทำจิตให้หยุดอยู่ ณ ศูนย์กลางกำเนิดของกายมนุษย์โดยอาศัยการบริกรรมภาวนาว่า "สมฺมา อรหํ" พร้อมด้วยบริกรรมนิมิตเป็นดวงแก้วที่มีลักษณะใสสว่างและมีสัณฐานกลมรอบตัวขนาดประมาณเท่าฟองไข่แดงของไข่ไก่ หรือพระพุทธรูปแก้วใส-สว่าง เพื่อช่วยเร่งให้จิตตกศูนย์เป็นสมาธิได้ง่ายขึ้นเสมือนหนึ่งอาศัยเชื้อเพลิงล่อให้ถ่านติดไฟได้เร็วขึ้น เมื่อจิตหยุดถูกส่วนก็จะตกศูนย์และเห็นดวงปฐมมรรค หรือ ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานเอง เมื่อกระทำจิตให้หยุดอยู่ณศูนย์กลางดวงปฐมมรรคนั้นแล้ว ก็ส่งเห็น-จำ-คิด-รู้เข้าไปในช่องว่างในใจกลางของศูนย์กลางดวงธรรมดังกล่าว ก็จะเห็นกายละเอียดหรือที่เรียกว่ากายสัมภเวสีของตนผุดขึ้นมาจากศูนยกลางของช่องว่างนั้น แล้วเข้าดูที่ศูนย์กลางดวงธรรม (ปฐมมรรค) นั้นอย่างเดิมอีกก็จะเห็นกายทิพย์-กายพรหม-กายอรูปพรหมจนถึงกายธรรมผุดขึ้นมาจากศูนย์กลางในดวงธรรมของแต่ละกายจนถึง ๑๘ กายด้วยกันกายพระพุทธรูปเกตุดอกบัวตูมที่ผุดขึ้นมาจากศูนย์กลางดวงธรรมนี้เองที่เรียกว่าธรรมกาย

มีธรรมกายแล้ว ก็สามารถเจริญฌานสมาบัติให้ก้าวหน้าขึ้นไปเป็นขั้น ๆ ได้ และสามารถเจริญวิปัสสนา โดยอาศัยตาธรรมกาย ซึ่งพัฒนามาจากตาทิพย์ เป็นเครื่องมือสอดส่องดูความจริงต่าง ๆ เพื่อให้รู้แจ้งในอริยสัจจสี่ เช่นใช้พิจารณากายในกาย ธรรมในดวงธรรม เวทนาในเวทนา และจิตในจิต ซึ่งเรียกว่าการพิจารณาจากสติปัฏฐาน ๔ เป็นต้น

ส่วนรายละเอียดเรื่องการปฏิบัติธรรมตามแนววิชชาธรรมกายนี้ อาจดูได้จาก "บันทึกเทศนา" ในหนังสือเรื่องธรรมกาย ของพระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี (อดีตเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ธนบุรี) หรือหนังสืออื่นตามรายชื่อซึ่งแสดงไว้ข้างท้ายนี้แล้ว

สำหรับผู้ที่สนใจจะทดลองฝึกปฏิบัติให้ได้ผลจริง ๆ แล้ว ก็จะต้องมีอาจารย์ผู้ทรงคุณวิทยาทางด้านนี้โดยเฉพาะ เป็นผู้ชี้ทางให้ เพราะมีรายละเอียดปลีกย่อยที่อาจารย์จะต้องควบคุม ตรวจสอบ และให้คำแนะนำอีกมากมาย

ถาม ข้อ ๑๗ ลุงเสริมครับ ที่ว่ารู้ด้วยญาณหรือเห็นด้วยตาธรรมกายนั้น เห็นอย่างไรครับ ผมว่าเห็นโดยจินตนาการเอาเองละกระมังครับ ?

ตอบ ผมจะขอแยกกล่าวการเห็นเป็น ๒ ระยะนะครับ ระยะแรกคือในขณะฝึกปฏิบัติสมถะให้จิตหยุดนิ่ง ด้วยอาศัยการบริกรรมภาวนาว่า "สมฺมา อรหํ" กับการกำหนดบริกรรมนิมิตเป็นดวงแก้วหรือพระพุทธรูป ให้อยู่ ณ ศูนย์กลางกายดังที่กล่าวนั้น ผู้ฝึกปฏิบัติอาจจะจินตนาการเห็นบริกรรมนิมิตดังกล่าวก็ได้ แต่นั่นก็เป็นเพียงการนำทางหรือล่อด้วยเชือ เพื่อให้จิตได้เกาะมิข้องแวะไปที่อื่น เพื่อจะให้หยุดสนิท หรือที่เรียกว่า ให้จิตตกศูนย์ (มิใช่ตกภวังค์แบบคนกำลังจะหลับ) ภาพที่เห็นจากความจำเดิมหรือจินตนาการนั้น ยังจัดอยู่ในประเภทบริกรรมนิมิต

แต่เมื่อจิตหยุดถูกส่วน (ตกศูนย์) แล้วก็จะเห็นดวงปฐมมรรคหรือธรรมกายจริง ๆ เอง ซึ่งใสสว่างและละเอียดประณีตกว่า อย่างที่ไม่เคยเห็นมาก่อนเลย และเมื่อทุกคนกระทำให้เกิดอุปจารสมาธิหรืออัปปนาสมาธิ และเจริญสมถะ—วิปัสสนาตามนี้แล้ว ก็จะเห็นอย่างเดียวกันหมดไม่ว่าผู้ปฏิบัติจะเป็นใครมาจากไหน ทั้งนี้เพราะเหตุที่วิชชาธรรมกายเป็นทางตรงที่จะนำไปสู่มรรคผลนิพพานอย่างแท้จริง

นอกจากนี้เมื่อเจริญฌานสมาบัติให้ใจบริสุทธิ์เต็มที่แล้ว ไม่ว่าจะอาศัยญาณธรรมกายดูอะไรในภพสามนี้ก็จะเห็นตามความเป็นจริง แต่คุณไม่จำเป็นต้องเชื่อตามผมหรอกนะครับ ขอแต่เพียงให้คุณทดลองปฏิบัติดูก่อนที่จะวิพากษ์วิจารณ์เรื่องนี้ก็แล้วกัน

ถามข้อ ๑๘ แหมลุงเสริมครับ ผมฟังดูแล้วมันท่าทางจะยากไม่ใช่เล่นนะครับ ผมกลัวว่าอย่างผมนี้จะทำไม่ได้นะครับ

ตอบ บ๊ะโธ่เอ๋ย คุณก็ตื่นโหนหนังเขียดไปได้ ผมบอกแล้วไงว่าให้ไปทดลองดูก่อนไงล่ะ ยิ่งถ้าสมัครพรรคพวกไปด้วยหลาย ๆ คนก็ดี เพราะถ้ามีคนได้ดวงตาเห็นธรรมแต่เพียงสักคนหนึ่ง ก็จะเป็นกำลังใจให้คนอื่นเพียรปฏิบัติให้ได้ดวงตาเห็นธรรมไปตาม ๆ กัน

ข้อสำคัญอยู่ที่ว่าให้มีศรัทธาที่จะฝึกปฏิบัติ ถึงจะเห็นช้ากว่าเพื่อนหน่อยก็ไม่รีบละทิ้งเสีย หมั่นเอาใจจดจ่อและใช้ปัญญาพิจารณาอยู่เสมอด้วยความอดทน และทำใจให้เยือกเย็นสุขุม ไม่ช้าก็จะบรรลุธรรมจนได้ จำไม่ได้หรือว่าทุกอย่างจะ

สำเร็จลงได้ด้วยความเพียร ไม่ควรประมาทตนเองว่ามีบุญไม่พอจะเห็นธรรมะได้ เพราะการที่ได้มีโอกาสเกิดมาพบพระพุทธศาสนา และมีผู้ชี้ทางให้อย่างนี้ก็เป็นบุญมากอยู่แล้ว หากคุณไม่รีบทดลองปฏิบัติดู ทำไมจะรู้ได้ล่ะว่าสามารถบรรลุธรรมได้หรือไม่? นอกจากนี้คุณ ๆ บางคน อาจจะเคยสร้างบารมีมาตั้งแต่ชาติก่อนไว้มากแล้วก็ได้ ใครจะรู้? แต่คุณจะสามารถรู้เรื่องนี้ได้เองเมื่อได้ดวงตาเห็นธรรมแล้ว

ประการสำคัญที่สุดก็คือ คุณควรจะเสริมสร้างทานบารมี ศีลบารมี ปัญญาบารมีและบารมีอื่น ๆ เสียตั้งแต่ชาตินี้ให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป เพราะคุณมีโอกาสบำเพ็ญตนสร้างบารมีสิบทัศได้ก็แต่โดยที่ยังมีชีวิตเป็นมนุษย์อยู่เท่านั้น ซึ่งอีกไม่กี่ปีก็จะต้องตายอยู่แล้ว ถ้าหากคุณต้องตกไปอยู่ในอบายภูมิหรือเกิดเป็นสัตว์เดียรัจฉานเมื่อละโลกไปแล้ว ก็จะต้องทนทุกข์ทรมานอีกหลายร้อยหลายพันปี(มนุษย์) นัก ฉะนั้นท่านทั้งหลายอย่ามัวลังเลใจอยู่เลย รีบฉวยโอกาสทองบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง ตั้งแต่บัดนี้ก่อนที่จะสายเกินแก้เถิด

ถาม ข้อ ๑๙ ลุงเสริมครับ ผู้บรรลุธรรมะหรือได้ธรรมกายแล้วหมายความว่าเป็นผู้สำเร็จอย่างน้อยก็ได้โสดาบันทุกคนใช่ไหมครับ?

ตอบ ไม่เสมอไปหรอกครับ เพราะการบรรลุธรรมหรือได้ธรรมกายนั้น เป็นแต่เพียงมีอุปกรณ์เบื้องต้นอันมีประสิทธิภาพสูง สำหรับใช้ปฏิบัติธรรมให้บรรลุมรรคผลเท่านั้น แต่การที่จะสำเร็จมรรคผลเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับระดับธรรมที่ผู้นั้นปฏิบัติได้ ถ้าจะเปรียบเทียบให้เข้าใจในเรื่องนี้ คนที่ได้ดวงตาเห็นธรรมก็เสมือนหนึ่งคนเดินทางโดยมีอุปกรณ์ช่วยเหลือ (ยานพาหนะ และ กล้องส่องทางไกล) คือธรรมกายอันประกอบด้วยทั้งฌานสมาบัติที่สามารถช่วยให้ไปไหนต่อไหนได้สดวก และญาณ (ตา) ธรรมกายซึ่งสามารถช่วยให้รู้เห็น สิ่งที่ละเอียดเกินกว่าที่สายตามนุษย์ ธรรมดาจะพึงเห็นได้ด้วยตาเนื้อธรรมดาหรือเครื่องมือที่ประดิษฐ์ขึ้นช่วย ฉนั้นหากผู้มีดวงตาเห็นธรรมและตั้งใจปฏิบัติธรรมแล้ว ก็ย่อมจะมีโอกาสบรรลุมรรคผลได้สดวกกว่าผู้ที่ยังไม่ได้ดวงตาเห็นธรรม

เพราะฉนั้นผู้ที่ได้ธรรมกาย จึงเป็นผู้ที่ยืนอยู่บนทางสองแพร่ง คือเท้าข้างหนึ่งอยู่บนภพสาม และอีกข้างหนึ่งอยู่บนนิพพาน จึงขึ้นอยู่ที่ว่าเขาจะก้าวเดินไปในทิศ

ทางใด เพราะได้รู้—เห็นอยู่แล้วว่าในทิศทางใดจึงจะเป็นประโยชน์แก่ตัวเขาเอง

จะเห็นว่าวิชชาธรรมกายนั้นเป็น ประโยชน์ยิ่งสำหรับมวลมนุษย์ผู้ตั้ง ใจจะเลี้ยงชีพชอบ—ดำริชอบ—วาจาชอบ—ปฏิบัติดี—ปฏิบัติชอบ ฯลฯ คือ ให้ประโยชน์ทั้งในทางโลกและในทางธรรมคือ ช่วยให้ละอาสวกิเลสได้ง่ายขึ้น

ถาม ข้อ ๒๐ ถ้ามีฌานสมาบัติที่สามารถจะไปไหนต่อไหนได้อย่างนั้นแล้ว ทำไมไม่ไปอยู่บนนิพพานเสียเลยล่ะครับ จะได้ไม่ต้องมาเสียเวลาเวียนว่ายตายเกิด ต้องสร้างและใช้เวรกรรมกันอยู่อีก ?

ตอบ สำหรับผู้ที่บำเพ็ญบารมีแก่กล้าพอสามารถจะละอาสวกิเลสได้โดยสิ้นเชิง ก็ย่อมจะไปอยู่ได้ แต่กว่าที่แต่ละคนจะสามารถเสริมสร้างบารมีทั้งสิบทัศ ให้มากพอที่จะดับอาสวกิเลสโดยสิ้นเชิงได้นั้น ไม่ใช่เรื่องที่สามารถจะกระทำให้สำเร็จลงได้ในเร็ววัน แม้แต่จะมีอุปกรณ์ (ธรรมกาย) ช่วยด้วยแล้วก็ตาม เสมือนหนึ่งการส่งมนุษย์อวกาศไปดวงจันทร์ สามารถแต่เพียงไปให้รู้—เห็นได้ชั่วคราว แล้วก็ต้องกลับลงมาใหม่ เพื่อสร้างรากฐานให้เข้มแข็งพอที่จะไปอยู่ถาวรเสียก่อน จึงจะไปอยู่ได้

ด้วยเหตุนี้แหละผมจึงได้เที่ยวชักชวนใครต่อใครให้มา เริ่มปฏิบัติธรรมกันเถิด เพราะถ้าหากยังมัวลังเลใจและชักช้าอยู่ ก็จะกลายเป็นเรื่องที่ว่า "กว่าถั่วจะสุกงาก็ไหม้" เท่านั้นเอง

ถาม ๑ ขอโทษเถอะครับ ขอถามอย่างโง่ ๆ สักสองข้อนะครับ ที่นี้สมมุติว่า โลกนี้เต็มไปด้วยคนบวชเป็นพระกันหมด แล้วจะไม่พากันอดตายกันหมดหรือครับ ? หรือถ้าพากันสำเร็จเป็นพระอรหันต์หมดแล้ว คนเรามิสูญพันธุ์กันหมดหรือครับ ?

ตอบ อ้าวถ้ารู้ว่าเป็นคำถามโง่ ๆ อย่างนี้ก็ดีแล้ว เพราะคุณไม่น่าจะถามในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

ประการแรก ปุถุชนทั่วไปย่อมมีอาสวะกิเลสโดยเฉพาะอวิชชา คือความมืดไม่รู้ความจริง กับตัณหาครอบงำจิตใจอยู่มาก ทำให้เห็นความสุขชั่วคราวเป็นสิ่งน่าพิสมัย ถ้าไม่ได้สร้างสมบารมีต่าง ๆ (โปรดดูในบทความของคุณเผด็จ ผ่องสวัสดิ์ ใน "ผจญมารตอนที่สอง" เกี่ยวกับบารมีสิบทิศ ในหนังสือเล่มนี้) มามากพอที่จะบวชได้แล้ว ก็ย่อมทำได้ยาก หรือ ได้บวชแล้วก็ยังอยากสึกเพราะเห็นประโยชน์ในการปฏิบัติธรรมเพื่อให้พ้นทุกข์น้อยกว่าความสุขทางโลก ฉนั้นการที่จะมีคนบวชพร้อม ๆ กันหมดทั้งโลกจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

เรื่อง "กลัวอด" ก็เหมือนกัน ถ้าได้เคยทำเพ็ญทานบารมีมามากแล้ว จะไปกลัวใยกับความอด ฉนั้นจึงขอให้เร่งปฏิบัติธรรมะ เจริญทานบารมี ศีลบารมี และปัญญาบารมีไปเถิด มีแต่จะเป็นสุขมากกว่าทุกข์

ประการที่สอง ถ้าเป็นพระอรหันต์กันหมดแล้ว จะไปกลัวใยกับการสูญพันธุ์เล่า เพราะนั่นคือความปรารถนาของอริยบุคคลผู้มีปัญญา ผู้รู้แจ้งแทงตลอดว่าการเกิด—แก่—เจ็บ—ตายเป็นทุกข์ไงล่ะ

ถาม ข้อ ๒๒ ลุงเสริมครับ ผมยังสงสัยอยู่ว่า ที่ว่าบุคคลทำดี-ได้ดี ทำชั่ว-ได้ชั่ว ตามกฎแห่งกรรมนั้นมันจะเป็นเช่นนั้นเสมอไปหรือครับ? ดูแต่พวกโจรผู้ร้ายซึ่งเที่ยวปล้น—ฆ่า และลักทรัพย์ หรือบุคคลซึ่งอยู่ในคราบผู้ดีแต่มีพฤติกรรมเยี่ยงโจรผู้ร้ายนั้นซะเวรครับ ก็เห็นเขาอยู่ดีมีสุข มีคนนับหน้าถือตาออกถมไปนี่ครับ ?

ตอบ ความจริงจะต้องได้รับผลบุญหรือวิบากกรรมที่ตนได้กระทำไว้เสมอไป หากแต่ปุถุชนโดยทั่วไปมักจะมีอวิชชาหรือความมืดปกคลุมอยู่มาก จึงเห็นเหตุและผลตามกฎแห่งกรรมได้ยาก

สำหรับผู้มีดวงตาเห็นธรรมแล้ว เรื่องนี้สามารถจะใช้ญาณธรรมกายดูให้รู้เห็นได้โดยไม่ยากเลย เป็นต้นว่า เห็นบุคคลคนหนึ่งเกิดมาพิการ ก็สามารถจะใช้ญาณธรรมกาย (ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ และ จุตูปปาตญาณ) ระลึกชาติของผู้นั้นถอยหลังไปดูว่า เพราะวิบากกรรมอันใดจึงส่งผลให้เขาต้องมารับกรรมที่กล่าวนี้ หรือใช้ญาณธรรมกายมองเห็นผลจากการที่บุคคลคนหนึ่งซึ่งได้ประกอบกรรมชั่วอย่างหนึ่งว่าต่อไปในอนาคตหรือเมื่อสิ้นชีวิตไปแล้วเขาจะต้องไปใช้กรรมหรือรับวิบาก—กรรมนั้นอย่างไร ดังนี้เป็นต้น

ฉนั้นผู้ประกอบกรรมชั่วก็จะต้องได้รับวิบากกรรมนั้นแน่ ๆ ในอนาคต แต่อาจจะไม่ต้องชดใช้กรรมนั้นทันตาเห็นเพราะมีกุศลอันเป็นทุนเก่าหล่อเลี้ยงอยู่ เมื่อหมดทุนเดิมแล้วเขาก็จะเริ่มต้นได้รับผลกรรมตามสนองทันที ตามความหนัก—เบาแห่งกรรมชั่วที่เขาได้เคยสร้างไว้ ดังที่คุณคงเคยได้ยินคำพูดที่ว่า "พอผู้ใดชะตาเริ่มตก พระศุกร์ก็จะเข้า พระเสาร์ก็จะแทรก" เข้าตำราที่ว่าหากบุญมา—ปัญญาช่วย คนป่วยก็หาย คนหน่ายก็รัก หากบุญไม่มา—ปัญญาไม่ช่วย คนป่วยก็หนัก คนรักก็หน่าย" นั่นแหละ

ถาม ข้อ ๒๓ ขอถามอีกสักข้อเถอะครับ ลุงเสริม คือ เมื่อสักครู่นี้ผมได้ยินลุงเสริมว่า "รู้จักหาบุญได้—ใช้บุญเป็น" นั้นคืออย่างไรครับ? ผมก็เพิ่งเคยได้ยินนี้แหละครับ

ตอบ เออ ถามข้อนี้เข้าท่าดี ผมเองก็เพิ่งมารู้ความเอาที่สำนักบ้านธรรมประสิทธิ์นี้เองแหละครับ

ประการแรก ที่ว่า "รู้จักหาบุญได้" นั้นหมายความว่ารู้วิธีสร้างบุญกุศลให้ได้อานิสงส์เต็มส่วนที่ควรจะได้นั่นเอง เพื่อให้เข้าใจง่ายเข้า ผมเห็นจะต้องขอรวบรัดยกตัวอย่างอานิสงส์ของการบริจาคทาน การสมาทานศีล และปฏิบัติภาวนาธรรม (เจริญสมถะ—วิปัสสนา) ตามมติของพระพุทธเจ้าซึ่งได้ทรงแสดงไว้ใน เวลามสุตตนิกาย ว่า

๑. พราหมณ์ผู้หนึ่ง ชื่อ เวลามะ อยู่ในชมภูทวีป เวลามะพราหมณ์นี้เป็นคนมีจิตใจเลื่อมใสต่อการบริจาคทาน ได้จัดการสร้างโรงทานขึ้นที่บ้านของตนแล้วประกาศทั่วไปว่า คนทั้งหลายที่อยู่ในชมพูทวีปนี้ ให้มารับทานคืออาหารได้ที่โรงทานนี้ตลอด ๗ ปี ๗ เดือน ๗ วัน หรือถ้าหากบุคคลใดไม่มีที่พักอาศัยไม่มีเครื่องนุ่งหุ่มแล้ว ขอให้มาแจ้งความประสงค์ของตนต่อเวลามะพราหมณ์ ๆ ก็จะจัดการให้ทานแก่บุคคลเหล่านั้น โดยทั่วถึงกันหมด

การทำทานของเวลามะพราหมณ์นี้ได้อานิสงส์ถึงอสงไขยภพ

๒. อานิสงส์ที่เวลามะพราหมณ์ได้รับนี้ ก็ยังต่ำกว่าอานิสงส์ของผู้ที่ได้เลี้ยงอาหารแก่พระโสดาบันบุคคล เพียงองค์เดียวและครั้งเดียว

๓. อานิสงส์ที่ได้รับจากการเลี้ยงอาหาร แก่พระโสดาบันบุคคลร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการเลี้ยงอาหารแก่พระสกิทาคามีบุคคล เพียงองค์เดียวและครั้งเดียวไม่ได้

๔. อานิสงส์ที่ได้รับจากการเลี้ยงอาหารแก่พระสกิทาคามีบุคคลร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการเลี้ยงอาหารแก่พระอนาคามีบุคคล เพียงองค์เดียวและครั้งเดียวไม่ได้

๕. อานิสงส์ที่ได้รับจากการเลี้ยงอาหารแก่พระอนาคามีบุคคลร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการเลี้ยงอาหารแก่พระอรหันต์บุคคล เพียงองค์เดียวและครั้งเดียวไม่ได้

๖. อานิสงส์ที่ได้รับจากการเลี้ยงอาหารแก่พระอรหันต์ร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการเลี้ยงอาหารแก่พระปัจเจกพุทธเจ้า เพียงองค์เดียวและครั้งเดียวไม่ได้

๗. อานิสงส์ที่ได้รับจากการเลี้ยงอาหารแก่พระปัจเจกพุทธเจ้าร้อยองค์ ก็ยังสู้ อานิสงส์ของการ เลี้ยงอาหารแก่ พระสัมมาสัม พุทธเจ้าเพียงองค์เดียว และครั้งเดียวไม่ได้

๘. อานิสงส์ที่ได้รับจากการเลี้ยงอาหาร แก่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์เดียวนั้น ก็ยังสู้อานิสงส์ของการเลี้ยงอาหารแก่ภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นประมุขไม่ได้

๙. อานิสงส์ที่ได้รับ จากการเลี้ยงอาหาร แก่ภิกษุสงฆ์มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นประมุขนั้น ก็ยังสู้อานิสงส์ของการสร้างวิหารถวายแก่ภิกษุสงฆ์ที่อยู่ทั่วทั้ง ๔ ทิศหรือ ๘ ทิศ (จตุทิสาสังฆิกวิหารทาน) ไม่ได้

๑๐. อานิสงส์ที่ได้รับจากการสร้างจตุทิสาสังฆิกวิหารทานนั้น ก็ยังสู้อานิสงส์ของการสมาทานไตรสรณาคมน์ไม่ได้

๑๑. อานิสงส์ที่ได้รับจากการสมาทานไตรสรณาคมน์นั้น ก็ยังสู้อานิสงส์ของการสมาทานศีล ๕ ศีล ๘ พร้อมด้วยไตรสรณาคมน์นั้นไม่ได้

๑๒. อานิสงส์ที่รับจากการสมาทาน ศีล ๕ ศีล ๘ พร้อมด้วยไตรสรณาคมน์นั้น ก็ยังสู้อานิสงส์ของการแผ่เมตตา ให้แก่สัตว์ทั้งหลาย มีความสุขเพียงชั่วคราวไม่ได้

๑๓. อานิสงส์ที่ได้รับ จากการแผ่เมตตาให้แก่สัตว์ทั้งหลายมีความสุขเพียงชั่วคราวนั้นก็ยังสู้อานิสงส์ของการเจริญวิปัสสนาเพียงชั่วคราวไม่ได้

จึงเห็นได้ว่าอานิสงส์ของการเจริญวิปัสสนาเป็นอานิสงส์สูงที่สุด รองลงมาก็คือการสมาทานศีลและการบริจาคทาน ซึ่งสามารถยังผลให้ผู้บริจาคไปเกิดหรือถึงภูมิต่าง ๆ คือ

ทานมโย ฉกามาจโส—ทานกุศล สามารถให้ไปบังเกิดในเทวภูมิทั้งหกชั้น

สีลมโย อกนิฏโฐ —ศีลกุศล สามารถให้ไปบังเกิด ณ ชั้นอกนิฏฐาภูมิ

ภวนมโย อมตป ยโล—ภาวนากุศล สามารถให้ถึงพระนิพพาน

การหาบุญกุศลด้วยการบริจาคทานที่จะให้ได้ อานิสงส์เต็มส่วนนั้น

ก็ไม่ผิดอะไรกันกับการกรอกน้ำลงขวด กล่าวคือผู้ที่จะกรอกน้ำลงขวดจะต้องมีมืออันเที่ยง (ธรรม) น้ำที่จะใช้กรอกลงไปในขวดก็จะต้องใสสะอาดไม่มีสาวะเจือปน และขวดที่จะเป็นสิ่งรองรับน้ำก็จะต้องเที่ยง (ธรรม) ไม่คลอนแคลน จึงจะได้น้ำเต็มส่วน การบริจาคทานก็เช่นเดียวกัน อานิสงส์ของผู้บริจาคจะได้รับมากหรือน้อยย่อมขึ้นอยู่ที่ปัจจัยที่สำคัญสามประการ อันได้แก่ ความบริสุทธิ์กาย—วาจา—ใจ (ซึ่งเป็นไปตามระดับของการเจริญศีลสมาธิและปัญญา) ของผู้บริจาคหนึ่งของผู้รับการบริจาคหนึ่ง และประเภทของทานอีกหนึ่ง

หมายความว่า หากผู้บริจาคและผู้รับบริจาค มีกายวาจาใจอันบริสุทธิมากก็ย่อมจะได้อานิสงส์มาก และประเภทของทานก็เช่นเดียวกัน ถาวรวัตถุทานเช่นการสร้างโบสถ์—วิหาร—ธรรมศาลา—กุฏิฯลฯ อันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติธรรมเพื่อฟอกอาสวะกิเลส ของมนุษย์ และเทวดา ให้บริสุทธิ์ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ย่อมจะให้อานิสงส์มากกว่า **จลาวรวัตถุทาน** และ ต้องไม่ลืมว่า ทานบารมีเป็นอุปกรณ์ของบารมีอื่น ๆ เป็นต้นว่า ศีลบารมี เนกขัมมบารมี ปัญญาบารมี วิริยบารมี ขันติบารมี สัจจบารมี อธิษฐานบารมี เมตตาบารมี อุเบกขาบารมี รวมเป็นบารมีสิบทัศน๊ะครับ

ด้วยเหตุนี้ผมจึงได้ชี้ทางบุญให้แก่ท่านผู้มีพระตรัยรัตน์ เป็นสรณะว่าควรจะบำเพ็ญทาน—ศีล—สมาธิ—ปัญญา ที่ไหน และโดยวิธีใด จึงจะได้อานิสงส์เต็มส่วนอย่างไรล่ะ

ประการที่สอง การ "ใช้บุญเป็น" ก็หมายความว่า เมื่อสร้างบุญกุศลขึ้นมาแล้วก็จะต้องรู้จักใช้ผลบุญนั้นให้เกิดประโยชน์เต็มที่แก่ตนเองและผู้อื่น เป็นต้นว่า บุคคลผู้ประกอบด้วยทรัพย์ (อันเกิดแต่การบริจาคทาน—โปรดพิจารณาเรื่องทานบารมี ใน "ผจญมารภาค ๒" ของคุณเผด็จ ผ่องสวัสดิ์ ในหนังสือเล่มนี้) และ มีจิตเป็นสัปปุรุษ ย่อมมีความฉลาด (ปัญญา) ในการที่จะใช้ทรัพย์สมบัติของตนในทางที่เหมาะสม เป็นต้นว่าแบ่งทรัพย์สมบัติที่มีอยู่นั้นให้แก่บุตรหลานตามสมควร เพื่อตัดกังวลมิให้มีความห่วงใย ส่วนที่เหลือนั้น ก็เป็นส่วนสำหรับตนเองเพื่อใช้สรอย และเพื่อประโยชน์ในการสร้างทานกุศลให้เป็นสาธารณประโยชน์ในทางโลกีย์บ้าง และโลกุตตรบ้าง ก็จะเป็นอุปกรณ์ช่วยสร้างบารมีอื่น ๆ ให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป จนกว่าจะบรรลุมรรคผลนิพพาน ส่วนอสัปปุรุษ ก็ย่อมจะหลงผิดใช้

ทรัพย์ ไปในทางตรงกันข้าม ซึ่งจะมีแต่อกุศลกลับมาสนองตนในภายหลัง

อนึ่งในการรู้จักใช้บุญเป็นนี้ ยังมีความหมายถึงรู้จักเรียกใช้บารมีของตนที่ได้สร้างสมมาตั้งแต่อดีตชาติและในชาติปัจจุบัน ให้ช่วยขจัดความทุกข์ร้อนหรือปัญหาที่ตนกำลังประสบอยู่ ให้บรรเทา เบาบาง ลงได้อีกทางหนึ่งด้วย

ข้อ ๒๔ ถ้าอย่างนั้นลุงเสริมกรุณาช่วยชี้ทางไป บ้านธรรมประสิทธิ์ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญด้วยได้ไหมครับ ?

ได้ครับคือถ้าไปรถส่วนตัวหรือแท็กซี่ก็ไปตามเส้นทางจากวงเวียนใหญ่(ธนบุรี) นครปฐม แล้วเลี้ยวซ้ายไปทางตลาดพลูตรงไปจนถึงสะพานข้ามคลองภาษีเจริญก็ไปตามเส้นทางสายใหญ่จนถึงวัดปากน้ำได้เลยแล้วจึงค่อยถามหา บ้านธรรมประสิทธิ์ ซึ่งอยู่ติดกับวัดนั่นเอง ใคร ๆ ก็รู้จัก แต่ถ้าไปโดยรถยนต์ประจำทาง ก็จะไปถึงได้โดยรถเมล์สาย ๖๖ (ศรีนครสายบางซื่อ—ตลาดพลู) สาย ๔ (ร.ส.พ. สายคลองเตย—ตลาดพลู) หรือจะไปสาย ๙ (ศรีย่าน—ตลาดพลู) ก็ได้ เมื่อไปถึงปลายทาง (สุดสายรถประจำทาง) แล้ว เดินไปอีกหน่อยเดียวก็ถึงวัด

เอาละครับวันนี้ผมเห็นว่าสมควรแก่เวลาแล้ว อะไรผิด—ชอบ—ชั่วดีก็ได้สาธยายมามากแล้ว จึงขอความสุขสวัสดีจงมีแก่ผู้อ่านทุกท่าน และ ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยจงดลบันดาลให้ผู้สนใจปฏิบัติธรรม และบริจาคทานเพื่อสร้างศูนย์พุทธจักรปฏิบัติธรรมดังกล่าวจงมีปัญญาได้ดวงตาเห็นธรรมทุกท่านเทอญ ฯ

หนังสือที่ควรใช้อ่านประกอบ

๑. พระมงคลเทพมุนี (อดีตเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ). ทางมรรคผล. ธนบุรี: บางสะแกการพิมพ์, ๒๕๑๓

๒. พระทิพย์ปริญญา. เรื่องธรรมกาย. พระนคร: โรงพิมพ์พาณิชย์การ ๒๔๙๙

๓. พระมหาโชติ ปัญโญ (ใจ ยโสธรรัตน์) วัดบรมนิวาส. หนังสือพุทธรังษีธฤษดีญาณะ: ว่าด้วยสมถแลวิปัสสนากัมมัฏฐาน ๔ ยุค. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์(เฮ่งฮั่วฮง), ๒๔๗๙

๔. พุทธทาสภิกขุ. คำบรรยายหลักพระพุทธศาสนา: อบรมผู้จะรับแต่งตั้งเป็นตุลาการชุดที่ ๑๐ ประจำปี ๒๕๑๒, ว่าด้วยธรรมคือทุกสิ่งที่จำเป็น สำหรับมนุษย์. พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด การพิมพ์. ๒๕๑๒.

๕. วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ธนบุรี. คู่มือสมภาร. พระนคร: โรงพิมพ์มหามงกุฏ ฯ. ๒๔๙๒

๖. วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ธนบุรี. นวกะ อนุสรณ์. พระนคร: โรงพิมพ์บริษัทประชาช่าง จำกัด. ๒๔๙๙

๗. วศิน อินทสระ . ธรรมนิยายอิงชีวประวัติในพุทธกาล: พระอานนท์ พุทธอนุชา. พระนคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร ๒๕๐๙

๘- วศิน อินทสระ. สารสำคัญแห่งวิสุทธิมรรค. พระนคร: สำนักพิมพ์บรรณการ, ๒๕๑๐

๙. สุชีโว ภิกขุ (วัดกันมาตุยาราม). อริยสัจคืออะไร ? (พิมพ์อุทิศส่วนกุศล แก่ขุนสฤษฎ์สุขการ). พระนคร: มหามงกุฎราชวิทยาลัย, ๒๕๑๓

๑๐. สังคมศาสตร์ ปริทัศน์ ฉบับพิเศษ ๔ ว่าด้วยบทบาทพุทธศาสนากับสังคมไทย. สิงหาคม ๒๕๐๙

๑๑ อาจารย์สัทธัมโชติกะ ธัมมาจริยะ. คู่มือการสร้างกุศล (พิมพ์แจกเนื่องในงานวันครบรอบ ๕ ปีคณะธรรมสากิจฉา ลานอโศกวัดมหาธาตุ). พระนคร: โรงพิมพ์ อำพลพิทยา, ๒๕๑๑.

พิมพ์ที่: โรงพิมพ์ อักษรสมัย ๗/๑-๓ เยื้องสมาคมพ่อค้าไทย ถนนราชบพิธ พระนคร โทร. 224141
นายอิทธิพล ธนสัมพันธ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา